

OP WEG NAAR HET BELOOFDE LAND

HUGO BOUTER

OP WEG NAAR HET BELOOFDE LAND

Pleisterplaatsen voor Pelgrims

*(Lessen uit de woestijnreis van de Israëlieten
van Egypte naar Kanaän)*

Boeken om de Bijbel
Gouda

Copyright © H. Bouter
Omslagontwerp: Cees van der Steldt
Druk: Offsetdrukkerij van der Perk, Nieuw-Lekkerland

Eerste editie 2003 Boeken om de Bijbel, Gouda
Distributie: Johannes Multimedia, Postbus 31, 3940 AA Doorn

ISBN 90-70926-23-7
NUGI 632

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in
een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt,
in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

'Dit zijn de pleisterplaatsen der Israëlieten, die uit het land Egypte uitgetrokken waren naar hun legerscharen onder leiding van Mozes en Aäron; Mozes namelijk beschreef hun tochten van pleisterplaats tot pleisterplaats naar het bevel des HEREN'.

Numeri 33:1-2

'Gedenk dan heel de weg, waarop de HERE, uw God, u deze veertig jaar in de woestijn heeft geleid, om u te verootmoedigen en u op de proef te stellen ten einde te weten, wat er in uw hart was: of gij al dan niet Zijn geboden zoudt onderhouden'.

Deuteronomium 8:2

'Al wat namelijk tevoren geschreven is, werd tot ons onderricht geschreven, opdat wij in de weg der volharding en van de vertroosting der Schriften de hoop zouden vasthouden'.

Romeinen 15:4

INHOUD

WOORD VOORAF	9
1. MARA EN ELIM	11
- De eerste woestijnervaringen	11
- Mara	13
- De Here, uw Heelmeester	14
- Elim	16
2. MASSA EN MERIBA	19
- Opnieuw gebrek aan water	19
- Gods waterbron	20
- De blijvende betekenis van Massa en Meriba	22
3. DE WOESTIJNREIS VOLGENS HET BOEK NUMERI	25
- Voorbereiding voor de reis	26
- Het falen van het volk door ongeloof	26
- Gods genadige voorziening door middel van het priesterschap	27
- Voorbereiding voor het land	27
4. IN DE WOESTIJN SINAI	29
- Gods tent in de woestijn	29
- De bedekking van de heilige voorwerpen	30
- De draagstokken	33

5. IN DE WOESTIJN PARAN (1)	36
- Een tafel in de woestijn	37
- Brood uit de hemel	38
- De beschrijving van het manna in het O.T.	39
- Zijn vlees en bloed	41
6. IN DE WOESTIJN PARAN (2)	43
- De verkenning van Kanaän	43
- Druiven uit het dal Eskol	44
- Granaatappels en vijgen	46
7. HET TWISTWATER VAN KADES	49
- De dood van Mirjam	49
- De zonde van Mozes en Aäron	50
- Spreek dan tot de Rots	52
8. ENKELE LAATSTE WOESTIJNERVARINGEN	55
- Een bron in de woestijn	55
- De koperen slang en de bron	57
- Wel op, gij bron	58
- De bron die vorsten groeven	59
9. HET BELOOFDE LAND	61
- Tel uw zegeningen	61
- Beken, bronnen en wateren	64
- Op bergen en in dalen	65
10. EPILOOG: TERUGBLIK VAN PAULUS OP DE WOESTIJNREIS ...	69
- Mozes, het manna en de rots	69
- Vijf grove zonden	71
- Een voorbeeld voor ons	72

WOORD VOORAF

Wanneer bereiken wij het beloofde land, het Kanaän van de rust? De Brief aan de Hebreëen roept ons immers op om ernst ermee te maken tot die rust in te gaan (Hebr. 4:11).

Het antwoord is eigenlijk tweeledig. Enerzijds zullen wij als christenen de beloofde rust pas bereiken bij het aanbreken van het komende Vrederijk, waarheen wij op weg zijn. Dan zal er – bij Christus' wederkomst – een definitieve sabbatsrust aanbreken voor ons, voor Israëel en voor de wereld.

Anderzijds is het beloofde land het terrein waar wij als christenen nú al in Christus geplaatst zijn en dat wij door de kracht van het geloof in bezit moeten nemen. De Jordaan die de Israëlieten moesten overtrekken is inderdaad een beeld van de doodsrivier, maar als gelovigen zijn wij nú al met Christus gestorven en opgestaan. In Hem heeft God ons ook mede een plaats gegeven in de hemelse gewesten (Ef. 2:6).

Het ingaan in het beloofde land kunnen wij dus niet uitstellen tot een toekomstig tijdstip. Als het goed is kent de christen niet alleen 'woestijnervaringen', maar ook 'landervaringen' doordat hij nu reeds de erfenis (de rijkdom aan geestelijke zegeningen) in bezit neemt die God in Christus voor hem heeft bereid (Ef. 1:3).

Tot het einde van onze loopbaan hier op aarde blijven wij echter pelgrims die – verlost van de macht van de overste van deze wereld – uitzien naar een beter Vaderland en daarheen onderweg zijn onder aanvoering van de Here Jezus Christus, de

overste Leidsman en Voleinder van het geloof (Hebr. 12:2). De woestijnervaringen van de Israëlieten dienen daarom tot voorbeeld, ter bemoediging en ook ter waarschuwing 'voor ons, over wie het einde der eeuwen gekomen is' (1 Kor. 10:11).

Gouda, voorjaar 2003

1

MARA EN ELIM

‘Drie dagreizen trokken zij door de woestijn zonder water te vinden. En zij kwamen in Mara, maar zij konden het water van Mara niet drinken, omdat het bitter was. Daarom noemde men die plaats Mara (...) Daarna kwamen zij in Elim; daar waren twaalf waterbronnen en zeventig palmbomen, en zij legerden zich daar aan het water’.

Exodus 15:22-27

De eerste woestijnervaringen

Nadat Israël uit Egypte was geleid, zong het aan de overzijde van de Schelfzee het lied van Mozes, de jubelzang van de bevrijding (Ex. 15:1-18). De Israëlieten waren verlost uit de slavernij, God had hun welgedaan. Het was begrijpelijk dat zij een lofzang zongen. In dat lied zongen zij reeds over het beloofde land dat zij zouden beërven en over het heiligdom dat God daar zou stichten.

Maar zover was het helaas nog niet, eerst wachtte de reis door de woestijn. In de woestijn zouden zij God gaan dienen, zoals Mozes tegenover Farao reeds had aangekondigd: ‘Wij willen drie dagreizen ver de woestijn intrekken en de HERE, onze God, offers brengen, zoals Hij ons gezegd heeft’ (Ex. 7:16; 8:27-28).

Daarvan lezen wij echter niets in Exodus 15. Inderdaad trokken zij drie dagen door de woestijn, maar aan het brengen van offers kwamen zij niet toe. Dat gebeurde pas later bij de Sinaï (Ex. 18:12; 24:3vv.). Noch bij Mara, noch bij Elim was er sprake van het brengen van offers. Integendeel, wij zien hier een morrend en klagend volk. Het loflied was verstomd. Zij vonden geen water in de woestijn. Dat was de eerste 'woestijnervaring', de eerste moeilijke les die het verlorene volk moest leren op de tocht naar Kanaän.

De woestijn is het land van de dood. Het is een dor en dorstig land, zonder water (Ps. 63:2). Het is een beeld van de wereld als het terrein dat het nieuwe leven niets te bieden heeft, het terrein waar wij worden beproefd (Statenvert.: verzocht). In de woestijn leren wij wie wijzelf zijn, maar ook Wie God is (Deut. 8:2-4). Wij leren daar gehoorzaamheid en vertrouwen op God. De ziel van de gelovige dorst daar naar God, ja, zelfs zijn vlees smacht naar Hem.

Wij leren daar alles te verwachten van hemelse hulpbronnen. God Zélf voorziet ons in de woestijn van spijs en drank: brood uit de hemel en water uit de rots. Naast het manna waren er ook nog de kwakkels: in de avond gaf de Here hun vlees te eten en in de morgen volop brood. In verband met het manna vinden wij tevens de instelling van de sabbat (Ex. 16). Die heeft een diepe profetische en geestelijke betekenis: Er blijft nog een sabbatsrust over voor het volk van God (vgl. Hebr. 4:9).

Later vinden wij nog het twistwater van Massa en Meriba, alsmede de strijd met Amalek (Ex. 17:7vv.). Dit waren de eerste woestijnervaringen van het volk Israël na de uittocht uit Egypte, volgens het bericht van Exodus 15-17. Wij hebben hier ook enkele nadere openbaringen aangaande de naam des Heren (Ex. 15:26; 17:15).

Deze ervaringen hebben ons als nieuwtestamentische gelovigen heel veel te zeggen, o.a. over (1) het lied van de verlossing, de jubelzang van de bevrijding (vgl. Rom. 8), (2) het manna, het brood uit de hemel, (3) het verborgen manna, (4) de

sabbatsrust die overblijft voor Gods volk, (5) het water uit de rots, (6) de strijd tegen het vlees en (7) het hogepriesterschap van Christus. De parallellen vinden wij met name in Romeinen, 1 en 2 Korintiërs en Galaten.

Na deze eerste ervaringen met God in de woestijn treffen wij de Israëlieten aan bij de berg Gods, de berg Sinai. Daar maakte de Here Zichzelf nader aan Zijn volk bekend, sloot Hij een verbond met hen en gaf Hij hun Zijn wetten en inzettingen (Ex. 18-24). Hier werd ook de bouw van de tabernakel, een draagbaar heiligdom voor de God van Israël, voorbereid (Ex. 25-40).

Mara

Zoals gezegd was de allereerste ervaring dat men rondtrok door de woestijn zónder water te vinden. De tweede was die van het bittere water: het water van Mara, dat op wonderlijke wijze zoet werd doordat Mozes er een stuk hout in wierp. Wat een teleurstellende belevensmoment moet dit voor de Israëlieten zijn geweest: toen zij na drie dagreizen eindelijk water vonden, bleek het bitter te zijn en konden zij het niet drinken! Mara (dat betekent 'bitterheid', vgl. Ruth 1:20) ontleende hieraan haar naam: '(...) zij konden het water van Mara niet drinken, omdat het bitter was. Daarom noemde men die plaats Mara' (Ex. 15:23). Wat een teleurstelling is het ook voor ons als de 'bronnen' waaruit wij menen te kunnen en te mogen drinken, bitter blijken te zijn!

Mara was eigenlijk de eerste echte test tijdens de woestijnreis. Het volk faalde en morde tegen Mozes. Zo bracht God aan het licht wat er in hun hart leefde: het beginsel van opstand, rebellie tegen Hem en tegen hun leidsman Mozes (Ex. 15:24). Morren of murmureren is een van de ergste zonden die er bestaan. In de vermaningen van Paulus in 1 Korintiërs 10 is het de laatste in een opsomming van vijf ernstige afwijkingen van Israël op de reis door de woestijn (1 Kor. 10:10).

De Here, uw Heelmeester

Dit toont aan hoe belangrijk het principe van gehoorzaamheid is tijdens de beproeving: het aandachtig luisteren naar de stem van de Here, het neigen van ons oor tot Zijn geboden en het onderhouden van al Zijn inzettingen. Als dat het resultaat is van de test, dan is het goed. Dan ondervinden wij de helende kracht van de Here te midden van de moeilijkheden. Dan ervaren wij dat Hij, de Here, onze Heiland, onze Heelmeester, is. Dit is een van de bekende samengestelde eigennamen van God: 'De HERE uw Heelmeester' (Ex. 15:25-26). Enkele hoofdstukken verder komen wij er weer een tegen: 'De HERE mijn banier' (Ex. 17:15).

Gods belofte is dan dat Hij ons geen enkele van de kwalen zal opleggen, die Hij de Egyptenaren – een beeld van de werelddingen – heeft opgelegd. Als gelovigen vormen wij dan de grote uitzondering te midden van een wereld zonder God, evenals dat het geval was met het verlore volk Israël. De kwalen, de plagen van Egypte, spreken profetisch van de oordelen die nog over de wereld zullen komen tijdens de Grote Verdrukking. Het laatste Bijbelboek toont enkele treffende overeenkomsten met de plagen die over Egypte kwamen.

Wij herinneren ons dat tijdens de eerste plaag het water in bloed werd veranderd, zodat de Egyptenaren het water uit de Nijl niet konden drinken (Ex. 7:14-25). In de eindtijd zal het water ook ondrinkbaar zijn. De wateren zullen bitter zijn: de bronnen van het leven veranderen in bittere doodswateren. Het derde bazuinoordeel is namelijk dat er een grote ster uit de hemel valt op het derde deel der rivieren en op de bronnen der wateren. De naam van de ster wordt genoemd Alsem (dat betekent merkwaardig genoeg ook 'bitter'). Het derde deel van de wateren wordt dan alsem en vele van de mensen sterven van het water, omdat het bitter geworden is (Openb. 8:10-11).

Wat is dan het redmiddel, het geneesmiddel voor het bittere water? Hoe kunnen wij ontkomen aan de plagen van Egypte?

Het is veelzeggend dat de Here Mozes een [stuk] hout, een boomstam wees (zie de Statenvert. en de Engelse vert.). Precies hetzelfde woord wordt in Deuteronomium 21 gebruikt in verband met de doodstraf door middel van ophanging: '(...) maar jij zult hem dezelfde dag nog begraven, want een gehangene is door God vervloekt' (Deut. 21:22-23). Het bekende citaat van Paulus in de Brief aan de Galaten is aan deze passage ontleend: 'Christus heeft ons vrijgekocht van de vloek der wet door voor ons een vloek te worden; want er staat geschreven: Vervloekt is een ieder, die aan het hout hangt' (Gal. 3:13).

Het verband met het kruishout is dus evident. Christus heeft Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen op het hout (1 Petr. 2:24). Toch moeten wij niet alleen aan de betekenis van het kruis als zodanig denken (hoe belangrijk dat ook is), maar evengoed aan de Persoon van Christus Zelf. Kort voor de kruisiging noemde de Here Jezus Zichzelf immers 'het groene hout' (Luc. 23:31). Wanneer wij het hout hier typologisch duiden, gaat het dus om 'Jezus Christus en die gekruisigd', om de woorden van Paulus te gebruiken (1 Kor. 2:2). Zijn Persoon en Zijn volbrachte werk op het kruis van Golgotha: dat is de remedie tegen elke kwaal, tegen elke plaag. Jezus Christus en die gekruisigd was o.a. het geneesmiddel voor de slechte situatie waarin de Korintiërs verkeerden en ook voor de dwaling waaraan de Galaten zich overgaven. Want ook aan hen was Jezus Christus als de Gekruisigde voor de ogen geschilderd (Gal. 3:1). Tot Hem moesten zij zich weer wenden, met Hem moesten zij opnieuw in een levende verbinding worden gebracht.

Het hout dat in het bittere water werd geworpen, maakte het water zoet. Zo werd het drinkbaar. Zo maakt ook de gedachte aan het lijden van Christus het bittere in ons leven zoet. Niets kan ons scheiden van de liefde van God, die Hij heeft bewezen in de overgave van Zijn geliefde Zoon. En niets kan ons scheiden van de liefde van Christus, die Hij heeft getoond in Zijn Zelfovergave op het kruishout. Inderdaad, de Here is onze Heiland, onze Heelmeester. Maar er was geen goedkope

oplossing voor onze diepe nood, onze bittere ellende. Christus moest Mens worden en Zijn leven voor ons afleggen om ons het leven te kunnen geven.

Elim

Na Mara volgde de oase Elim (dat betekent ‘bomen’, ‘terebinten’ of ‘palmen’). In Elim dronk Israël volop van het water des levens: ‘(...) daar waren twaalf waterbronnen en zeventig palmbomen, en zij legerden zich daar aan het water’ (Ex. 15:27). Hier is de kudde van God aan rustige wateren gevoerd en ligt ze neer in grazige weiden (Ps. 23:2). Het is een volheid van weldaden, die God Zijn volk bewijst. Wat een groot contrast met Mara! Hier in deze oase zijn louter zegeningen te vinden:

(1) maar liefst twaalf bronnen om uit te drinken, dus voor iedere stam een bron;

(2) de schaduw en de bescherming tegen de hitte van de dag door middel van zeventig palmbomen;

(3) een veilige legerplaats aan het water (‘Hij voert mij aan rustige wateren’, Ps. 23:2).

Alles spreekt van Gods zorg voor Zijn volk. Alles getuigt van een volmaakte orde en rust. De getallen twaalf en zeventig vinden wij zowel in verbinding met Israël als met de Gemeente. Zoals er twaalf stamvaders voor Israël waren, waren er ook twaalf apostelen voor de Gemeente. Zij hebben het fundament van de Gemeente gelegd (Ef. 2:20). Er waren zeventig oudsten die in Israël een voorname plaats innamen (Ex. 24:1). Vergelijk het latere sanhedrin, dat uit zeventig leden bestond plus de hogepriester. In het Nieuwe Testament vinden wij niet alleen twaalf apostelen die werden uitgezonden door de Here Jezus, maar later volgde ook de uitzending van de zeventig (Luc. 10:1).

Wij staan nog steeds op het fundament dat de apostelen hebben gelegd. Wij laven ons nog steeds aan de bronnen die zij ons hebben nagelaten in het geïnspireerde Woord van God.

Wij legeren ons nog steeds 'daar aan het water'. Het levende water blijft stromen voor ieder die gelooft.

Wij rusten ook nog steeds in de schaduw, de veilige bescherming van de 'zeventig palmbomen': de oudsten en de vele gaven die de verheerlijkte Heer ons uit Zijn volheid geeft (Ef. 4:7vv.). Elim – deze oase in de woestijn is als het ware een voorsmaak van het beloofde land, de hemelse rust.

2

MASSA EN MERIBA

*‘En het volk dorstte daar naar water, het morde tegen Mozes (...)
Zie, Ik zal daar vóór u op de rots bij Horeb staan; dan zult gij
op de rots slaan en daaruit zal water te voorschijn komen,
zodat het volk kan drinken’.*

Exodus 17:1-7

Opnieuw gebrek aan water

Toen de Israëlieten van Elim waren opgebroken, kwamen zij in de woestijn Sin, die tussen Elim en de Sinai ligt (Ex. 16:1). Het reisdoel, de berg Gods, kwam dus al in zicht. Daarna trokken zij via enkele andere pleisterplaatsen (Dofka en Alus, Num. 33:12-13) naar Refidim (dat betekent ‘vlakten’). Daar bevond men zich reeds in de nabijheid van de Horeb (dat is een andere naam voor de berg Sinai, zie Ex. 17:6; 19:2). Maar hier was geen water voor het volk om te drinken (Ex. 17:1).

Er ontstond dus opnieuw gebrek aan water – wat op zichzelf te verwachten was op een tocht door de woestijn. Het wonder van Mara was snel vergeten. Gods genadige voorzieningen in Elim leken ver verwijderd te zijn. Het volk kwam opnieuw in opstand. Vervolgens speelde zich te Refidim ook de strijd met Amalek af, waarbij Jozua streed in de vlakte en Mozes voor-

bede deed op de heuveltop (Ex. 17:8vv.).

Bij Mara morde het volk tegen Mozes (Ex. 15:24), in de woestijn Sin morde het tegen Mozes en Aäron (Ex. 16:2). Te Refidim is het gemor weer met name tegen Mozes gericht, maar is Aäron erbij ingesloten: 'Het volk begon met Mozes te twisten en zeide: Geeft ons water, zodat wij kunnen drinken' (Ex. 17:2). Door deze meervoudsvorm te gebruiken, stelde het volk Aäron medeverantwoordelijk voor het probleem.

In Exodus 15 ging het om een waterprobleem, in Exodus 16 om een hongerprobleem. Beide problemen kwamen door Gods goedheid en door de bemiddeling van Mozes en Aäron snel tot een oplossing. Exodus 17 lijkt min of meer een herhaling te zijn van het al eerder gesignaleerde gebrek aan water, maar de dorst was heviger en zo was het ook met het gemor van de Israëlieten. Het was luider en dreigender. Mozes voelde zich nog meer in het nauw gedreven en vreesde zelfs voor zijn leven: 'Nog een ogenblik en zij gaan mij stenigen!' (Ex. 17:4).

Hun gemor was in feite echter tegen God Zélf gericht: het was rebellie tegen Hem en tegen Zijn leiding! 'Wat twist gij met mij?', was dan ook de reactie van Mozes. Het gemor reikte vèrder en hóger: 'Wat stelt gij de HERE op de proef?' (Ex. 17:2). In het voorgaande hoofdstuk hadden Mozes en Aäron ook al zoiets gezegd: 'Wat zijn wij? Niet tegen ons was uw gemor, maar tegen de HERE' (Ex. 16:8). De aanklacht van het volk, waarop wij straks nog nader zullen ingaan, was niet terecht. Het was uiteraard niet Gods bedoeling om hen, hun kinderen en hun kudde van dorst te doen omkomen in de woestijn (Ex. 17:3). Hij had wat beters met hen voor, maar door hun gemor vielen de meesten van hen inderdaad in de woestijn.

Gods waterbron

Wat was Gods remedie, Gods redmiddel voor dit probleem? De oplossing was niet een [stuk] hout dat in het water moest wor-

den geworpen, zoals bij Mara. In dit geval was het iets anders. Het was de staf van Mozes, waarmee hij de Nijl had geslagen (Ex. 17:5). Het was een eenvoudige herdersstaf, die echter ook 'de staf Gods' werd genoemd (Ex. 4:17,20). Het was de staf die in een slang was veranderd (Ex. 4:1-5). Dit was het instrument waarmee Mozes zijn wondertekenen had verricht in het land Egypte. Deze staf sprak van het Goddelijke gezag waarmee hij was bekleed en waarmee hij de oordelen over Egypte had gebracht. Het was dus een oordeelsstaf, geen priesterlijke staf zoals de staf van Aäron (Num. 17:1-10; 20:8-9).

Met deze oordeelsstaf moest Mozes op de rots bij Horeb slaan en dan zou daaruit water tevoorschijn komen, zodat het volk kon drinken (Ex. 17:5-6). Het slaan van de rots spreekt evenals het slaan van de Nijl van het voltrekken van een Goddelijk gericht. Mozes moest vóór het volk uitgaan en enkele getuigen met zich meenemen, enkele oudsten van Israël. Om dit wonder te kunnen verrichten, moesten zij dus de pleisterplaats te Refidim verlaten en alvast naar de volgende legerplaats bij de berg Gods gaan (vgl. Ex. 18:5; 19:2). Bij de Horeb zouden zij God ontmoeten en God Zelf zou daar vóór Mozes op de rots staan.

Dan zou het wonder plaatshebben. Mozes zou met zijn staf op de rots slaan en op die manier zou de rots een bron van levend water worden. Het water zou gaan stromen en het zou blijven stromen, zodat het hele volk kon drinken. En zo gebeurde het ook: 'Mozes deed also voor de ogen van de oudsten van Israël' (Ex. 17:6). God Zelf 'deed voor hen water uit de rots stromen; Hij toch spleet de rots, zodat het water vloeide' (Jes. 48:21).

Deze voorziening was van bijzondere, blijvende aard. De Israëlieten leden voortaan geen dorst meer op de tocht door de woestijn, zoals de profeet Jesaja ook betuigde (het watergebrek in Numeri 20 was een uitzondering). De waterstromen vólgden de Israëlieten, waar zij ook heentrokken. Het Nieuwe Testament verzekert ons dit eveneens en zegt zelfs dat de rots met hen meeging: '(...) want zij dronken uit een geestelijke rots, welke met hen medeging, en die rots was de Christus' (1 Kor. 10:4).

De frisse waterstromen zijn een beeld van de Heilige Geest, waarmee wij zijn gedrenkt (1 Kor. 12:13). Wij moeten echter bedenken dat die stromen vloeiden uit de *geslagen* Rots, uit onze Heer Jezus Christus die leed onder de slaande hand van God in de drie uren van duisternis op het kruis van Golgotha. Hij liet Zich daar verbrijzelen om onze ongerechtigheden, Hij droeg de straf die wij verdiend hadden. Zijn lijden en sterven vormden de grondslag voor de uitstorting van de Geest. De Geest kon pas worden geschonken nadat Jezus verheerlijkt was (Joh. 7:37-39).

Dat is gebeurd op de Pinksterdag. Sindsdien blijft het water stromen! De Geest wordt niet opnieuw uitgestort op aarde; wel mogen wij bidden om de *doorwerking* van de Geest. Het is deze Geest die levend maakt, die ons verfrist en nieuwe levenskracht geeft. Hij gaat met ons mee op onze reis door de woestijn en wil steeds onze Trooster zijn. Wat een reden tot dankbaarheid hebben wij dus. Of lijken wij misschien toch ook een beetje op het morrende volk in de woestijn?

De blijvende betekenis van Massa en Meriba

Achteraf gaf Mozes wel commentaar op de opstand van de Israëlieten tegen zijn leiderschap. Hij noemde de plaats waar het volk met hem had getwist vanwege het gebrek aan water: 'Massa en Meriba' (Ex. 17:7). Zodoende bleef de herinnering aan dit gebeuren voor het nageslacht bewaard. De reden van de naamgeving wordt in dit vers uitvoerig omschreven: '(...) wegens de twist der Israëlieten en omdat zij de HERE op de proef gesteld hadden door te zeggen: Is de HERE in ons midden of niet?'

Massa betekent 'beproeving', Meriba 'strijd' of 'twist' (in Hebr. 3:8 weergegeven met 'verbittering'). Het kenmerkende van deze beproeving was niet zozeer dat God Zijn volk op de proef stelde en liet zien wat er in hun hart leefde, maar veeleer

omgekeerd dat Israël *God* op de proef stelde! En wel door Hem uit te dagen, door een bewijs van Zijn tegenwoordigheid te eisen, door twijfel te tonen aan Zijn liefde en trouw en aan Zijn aanwezigheid in hun midden. Het was de taal van het ongelooft, die ons in onze dagen ook niet onbekend in de oren klinkt: Als er een God is, dan moet Hij toch wel dit of dat doen!

Hoe reageerde de Here op deze beproeving, deze uitdaging? Niet met dreigementen, niet met oordeel, niet met een rechtvaardige straf. Het was louter gunst en goedheid die Hij hier in Exodus openbaarde: Hij schonk het volk volop water. Wij hebben reeds gezien dat deze geschiedenis ons in type laat zien hoe een Ander de straf droeg. De Rots werd geslagen en het volk ging vrijuit en ondervond louter zegen. Het levende water kwam volop tevoorschijn uit de geslagen Rots, dat is de Christus (1 Kor. 10:4). De frisse waterstromen van de Geest vloeien nog steeds, ook voor ons.

Massa en Meriba worden wel steeds in de Schrift aangehaald als afschrikwekkende voorbeelden. Mozes komt er zelf op terug in het boek Deuteronomium: 'Gij zult de HERE, uw God, niet verzoeken, zoals gij bij Massa gedaan hebt' (Deut. 6:16). Massa hoorde thuis in een reeks van drie ernstige gebeurtenissen, waarbij de Israëlieten hun God telkens vertoerden (Deut. 9:22; vgl. Num. 11). In de zegen van Mozes wordt Levi als gunstige uitzondering genoemd, als de stam die de proef goed doorstaan heeft (Deut. 33:8). Hier anticipeert Mozes ook op het gebeuren bij de berg Sinai, waar Levi de goede keus maakte en zich toewijdde aan de dienst van de Here.

In de Psalmen worden Massa en Meriba ook herhaaldelijk genoemd (Ps. 81:8; 95:8-9; 106:32-33). Bij het laatste citaat gaat het echter duidelijk om de gebeurtenissen die in Numeri 20 worden beschreven. Hier wordt de naam Meriba tijdens een latere episode van de woestijnreis opnieuw gebruikt in een soortgelijke situatie (zie hoofdstuk 7: het twistwater van Kades).

Zelfs in het Nieuwe Testament is de herinnering aan Massa

en Meriba bewaard gebleven, doordat de Hebreeënbrief Psalm 95 uitgebreid citeert (zie Ps. 95:7b-11; Hebr. 3:7vv.; 4:3vv.). In de Griekse vertaling van het Oude Testament, de Septuaginta, zijn de plaatsnamen vertaald weergegeven met de woorden 'verbittering' en 'verzoeking'. Dit accentueert het belang ervan. Deze weergave heeft ook de goedkeuring van de Heilige Geest, zoals de aanhaling in de Hebreeënbrief ons verzekert: 'Daarom, gelijk de Heilige Geest zegt: Heden, indien gij Zijn stem hoort, verhardt uw harten niet, zoals bij de verbittering (Meriba), ten dage van de verzoeking (Massa) in de woestijn, waar uw vaders Mij verzochten door Mij op de proef te stellen, hoewel zij mijn werken zagen, veertig jaren lang' (Hebr. 3:7-9).

Het 'verbitteren' en het 'verzoeken' van God wordt hierdoor niet beperkt tot deze beide plaatsen, maar krijgt een veel bredere betekenis. Deze plaatsen karakteriseerden in feite de héle woestijnreis: de Israëlieten verzochten God veertig jaren lang, zij stelden Hem constant op de proef. Bij het op de proef stellen, het uitproberen, gaat het om twijfel aan Gods macht om wonderen te kunnen doen. Bij het verzoeken gaat het om twijfel aangaande Gods trouw.

Het voorbeeld van de Here Jezus Zelf tijdens de verzoeking in de woestijn toont ons hoe wij deze listen moeten weerstaan met het Woord van God in de hand. Jezus citeerde wat Mozes had opgemerkt naar aanleiding van de verzoeking bij Massa: 'Er staat ook geschreven: Gij zult de Here, uw God, niet verzoeken' (Deut. 6:16; Matt. 4:7; Luc. 4:12). Wij mogen God niet uitdagen en Hem uitproberen om te zien hoever wij kunnen gaan. In plaats daarvan moeten wij alles gelovig in Zijn hand leggen en wachten op Zijn hulp en leiding. Zo leeft de herinnering aan Massa en Meriba voort. Het zijn blijvende lessen voor de woestijnreis, ook voor ons als volgelingen van Christus.

3

DE WOESTIJNREIS VOLGENS HET BOEK NUMERI

‘Op het bevel des HEREN braken de Israëlieten op, en op het bevel des HEREN legerden zij zich; zolang de wolk op de tabernakel rustte, bleven zij gelegerd’.

Numeri 9:18

Exodus spreekt over de uittocht van Israël uit Egypte en de constructie van de tabernakel, Gods tent in de woestijn. Leviticus handelt ook over het heiligdom, de offers, de priesterdienst en de noodzaak van heiligheid en reinheid. Zonder heiliging zal niemand de Here zien.

Maar in Numeri gaat het om de wandel *door de woestijn*. Leviticus leert ons onze plaats *in het heiligdom*, maar Numeri hoe wij God waardig kunnen wandelen *in deze wereld*. Terwijl wij de vertrouwelijke omgang met God genieten door te naderen in het heiligdom, zijn wij tevens geroepen goede getuigen van Hem te zijn in ons pelgrimsleven. Hiermee hangt samen dat in Leviticus de priesters op de voorgrond staan en in Numeri de Levieten, de dragers van het getuigenis van God in de wereld.

Het boek Numeri is te verdelen in vier hoofddelen, die verband houden met het begin, de voortzetting en het einde van de woestijnreis.

Vorbereiding voor de reis

- (a) Telling van de strijdbare mannen, met uitzondering van de Levieten (1:1-54).
- (b) Opstelling van de stammen rondom de tent der samenkomst en de orde bij het opbreken (2:1-34).
- (c) Telling en taakverdeling van de Levieten (3:1-4:49).
- (d) Reiniging en heiliging van de legerplaats; de wet op de jaloersheid en op het Nazireeërschap; de priesterlijke zegen (5:1-6:27).
- (e) Offergaven ter inwijding van de tabernakel (7:1-89).
- (f) De kandelaar en de wijding van de Levieten (8:1-26).
- (g) Het tweede Pascha (9:1-14).
- (h) De wolk- en vuurkolom en de trompetten (9:15-10:10).
- (i) Vertrek van de Sinai (10:11-28).

Het falen van het volk door ongeloof

- (a) Vertrouwen op menselijke leiding, waarop de Here Zelf voor hen uitgaat (10:29-36).
- (b) Klagen zonder gegeven oorzaak, waarop het vuur des Heren ontbrandt (11:1-3).
- (c) Verlangen naar het voedsel van Egypte en verachting van het manna; de zeventig oudsten en de kwakkels, gevolgd door de begrafenis van het gulzige volk (11:4-35).
- (d) Opstand van Mirjam en Aäron tegen Mozes (12:1-16).
- (e) Falen door ongeloof om het Beloofde Land in bezit te nemen (13:1-14:38).
- (f) Geen aanvaarding van het aangekondigde oordeel; de inval in het Zuiden mislukt (14:39-45).
- (g) Een tussenzin over offers in het land, onopzettelijke zonde, sabbatschennis en gedenkkwasten aan de zomen van de kleding; deze tussenzin toont ons Gods genade én de verantwoordelijkheid van het volk (15:1-41).

- (h) Het hoogtepunt van het falen: openlijke, ongebreidelde opstand tegen God en Zijn gezalfden, Mozes en Aäron (16:1-43).

Gods genadige voorziening door middel van het priesterschap

- (a) Afwendung van het oordeel door priesterlijke voorbede (16:44-50).
(b) Bevestiging van het levitische priesterschap door de bloeiende staf van Aäron (17:1-13).
(c) Plichten en inkomsten van priesters en Levieten (18:1-32).
(d) Het reinigingswater van de priester Eleazar (19:1-22).
(e) Laatste woestijnervaringen: van Kades tot het Overjordaanse (20:1-22:1).
(f) Gods zegen over Zijn volk door middel van Bileam (22:2-24:25).
(g) Afgoderij met Baäl-Peor en afwendung van het oordeel door tussenkomst van de priester Pinechas (25:1-18).

Voorbereiding voor het land

- (a) Tweede telling van Israëls strijdbare mannen, nu met het oog op de verdeling van het land Kanaän (26:1-56).
(b) Aparte telling van de Levieten (26:57-65).
(c) Het recht van dochters op het vaderlijk erfdeel (27:1-11).
(d) Jozua aangewezen als opvolger van Mozes (27:12-23).
(e) Verplichte dagelijkse offers en feestoffers (28:1-29:40).
(f) Voorschriften met betrekking tot geloften (30:1-16).
(g) De wraak op de Midjanieten en de verdeling van de buit (31:1-54).
(h) Toewijzing van het Overjordaanse (32:1-42).
(i) Overzicht van de woestijnreis (33:1-49).

- (j) De inbezitneming van Kanaän (33:50-34:29).
- (k) Levietensteden en vrijsteden (35:1-34).
- (l) Bewaring van het erfdeel binnen het stamverband (36:1-13).

4

IN DE WOESTIJN SINAI

'(...) de Levieten, ieder die dienstplichtig was tot dienen en tot dragen aan de tent der samenkomst (...)

Naar het bevel des HEREN door de dienst van Mozes droeg men ieder op, wat hij te dienen en te dragen had, te weten de getelden, zoals de HERE Mozes geboden had'.

Numeri 4:47-49

Gods tent in de woestijn

Bij de voorbereidingen die volgens Numeri 1-10 voor de woestijnreis moesten worden getroffen draaide eigenlijk alles om de plaats en het transport van de tabernakel, het draagbare heiligdom dat Mozes op Gods bevel had laten maken.

Het bijzondere kenmerk van het volk Israël was immers dat God – die hen had verlost uit Egypte en Zichzelf aan hen had bekendgemaakt op de berg Sinai – bij hen was en met hen mee-ging op de tocht naar het Beloofde Land. Dat onderscheidde hen van alle andere naties, die de levende God niet kenden en de afgoden dienden.

Omdat God echter een heilig God is – een verterend vuur, een eeuwige gloed – kon Hij alleen op de grondslag van de verzoening te midden van Zijn volk wonen. Dat werd mogelijk

gemaakt door middel van de tabernakeldienst en de offerdienst die daarvan het centrum vormde.

In het tweede jaar na de uittocht vond er een telling plaats van alle strijdbare mannen 'in de woestijn Sinai' (Num. 1:1,19). Deze telling vond plaats met het oog op de opstelling van de legerafdelingen in een wijde kring rondom de tabernakel: drie vendels aan de oostzijde, drie aan de zuidzijde, drie aan de westzijde en drie aan de noordzijde van de tent der samenkomst.

De Leviëten werden niet samen met hen geteld, omdat zij de speciale zorg voor het heiligdom hadden. Zij moesten de tabernakel der getuigenis en al zijn gerei dragen en bovendien moesten zij zich direct rondom de tabernakel legeren, 'opdat er geen toorn ruste op de vergadering der Israëliëten' (Num. 1:53).

De HERE nam de Leviëten in plaats van alle eerstgeborenen der Israëliëten, opdat zij Zijn eigendom zouden zijn en de dienst bij de tent der samenkomst zouden verrichten. De Leviëten werden vervolgens als helpers geschonken aan Aäron en zijn zonen, die uitsluitend het priesterambt moesten waarnemen. Mozes en Aäron en diens zonen legerden zich vóór de tabernakel aan de oostzijde en de drie Leviëtenfamilies – de Gersonieten, de Kehatieten en de Merariëten – resp. aan de westzijde, de zuidzijde en de noordzijde van de tabernakel.

De bedekking van de heilige voorwerpen

De Gersonieten hadden de zorg voor alle tentkleden en gordijnen, de daarbij behorende touwen en de voorhangsels voor de beide ingangen. Aan de Merariëten was opgedragen de zorg voor de planken van de tabernakel, de balken, de pilaren, de voetstukken, de pinnen en de touwen daarvan. Maar de Kehatieten waren verantwoordelijk voor 'het heilige', voor 'de allerheiligste dingen' in de tent der samenkomst (Num. 3:28,32; 4:4).

Hieronder moet men verstaan: de ark, de tafel der toon-

broden, de kandelaar, de altaren, het gereedschap dat nodig was voor de altaardienst, en het voorhangsel dat het heilige scheidde van het allerheiligste. Deze heilige voorwerpen waren in eerste instantie het werkterrein van de *priesters*, Aäron en zijn zonen, die alleen bevoegd waren om het heiligdom te betreden en voor het aangezicht van God te verschijnen. Zij moesten de heilige voorwerpen bedekken met enkele dekkleden, de draagstukken aanbrengen, en het dienstgerei op een draagbaar plaatsen.

Pas dan konden de Leviëten naar binnen gaan om volgens de aanwijzingen van de priesters hun schouders onder al de draagbomen te zetten en zo het heilige mee te dragen te midden van de lange legeroptocht door de woestijn. Zij mochten de heilige voorwerpen echter zelf niet zien en ook niet aanraken, want dan zouden zij sterven (Num. 4:15,20).

Er wordt hier dus een scherp onderscheid gemaakt tussen de taken van de priesters en de Leviëten. Deze indeling gaat in het Nieuwe Testament niet meer op, omdat iedere gelovige in principe zowel een priester als een Leviët, een dienaar is. Beide facetten komen in hem naar voren (1 Petr. 2:5,9; 4:10,11). Toch kunnen wij wel iets leren uit deze voorschriften ten aanzien van de tabernakeldienst. De les is dat priesterdienst in het heiligdom vooraf moet gaan aan het 'dragen' van Gods getuigenis door deze wereld.

Alleen de priesters waren gewend het heiligdom te betreden en zich daar bezig te houden met de allerheiligste dingen. Het gaat erom dat wij *priesterlijke* waardering hebben voor de voorwerpen van het heiligdom, die stuk voor stuk spreken van de Persoon van Christus. Er zijn priesterlijke gevoelens nodig om op gepaste wijze hiermee om te gaan. De diverse dekkleden die over deze voorwerpen werden gespreid, spreken van de eerbied, het respect waarmee ons getuigenis aangaande de Heer Jezus Christus moet worden omgeven. Het moet worden beschermd tegen verkeerde invloeden van buiten en het hemelse karakter ervan moet zorgvuldig worden bewaard.

De priesters begonnen met de ark, het verzoendeksel en het voorhangsel. Deze voorwerpen spreken van de Persoon, het leven en het sterven van Christus. Gods wet was in Zijn binnenste (Ps. 40:9). Het voorhangsel is Zijn vlees (Hebr. 10:20). De vier kleuren ervan – blauwpurper, roodpurper, scharlaken en smetteloos wit – vinden wij terug in de vier Evangelïën. Het bloed dat Hij heeft gestort, opent voor ons de toegang tot God. De gestorven Heiland is zodoende het zoenmiddel, d.i. het verzoendeksel oftewel de genadetroom (Rom. 3:25; Hebr. 9:5).

Nadat de ark was bedekt met het voorhangsel en een bedekking van tachasvel (sommigen denken aan zeekoehuiden), werd er nog een kleed van blauwpurper of hemelsblauw over uitgespreid. Daarna werden de draagstukken aangebracht. Dan volgden de voorwerpen in het heilige: de tafel der toonbroden, de kandelaar en het gouden altaar. Dan al het dienstgerei dat in het heilige werd gebruikt. Steeds vinden wij hierbij een blauwpurperen kleed en een buitenste bedekking van tachasvel; alleen bij de tafel der toonbroden werd er nog een derde, scharlakenrood kleed tussengevoegd. Tenslotte kwam het koperen altaar in de voorhof aan de orde. Er werd een roodpurperen kleed overheen gespreid, daarop werd al het gerei gelegd en daarover werd weer een bedekking van tachasvel gespreid (Num. 4:5-15).

Bij deze werkzaamheden werd dus de volgorde aangehouden die wij ook vinden bij de beschrijving van de bouw van de tabernakel in het boek Exodus. God begint steeds met de ark, Zijn troon, die in het allerheiligste was geplaatst (zie Ex. 25). En dan bewegen wij ons als het ware door het heilige naar buiten tot wij bij het koperen brandofferaltair in de voorhof komen, dat is de plaats van ontmoeting hier op aarde.

Wat de verschillende dekkleden betreft zien wij toch een bepaalde uniformiteit, vooral bij de voorwerpen die in het heilige stonden. Het éérste kleed was steeds van blauwpurper of hemelsblauw en het buitenste was een bedekking van tachas-

vel. Alle voorwerpen in het heilige werden dus in de eerste plaats gekenmerkt door de kleur blauw. Het heilige is een beeld van de hemel en het is dus niet verwonderlijk dat wij hier de kleur van de hemel aantreffen. Als Levieten zijn wij dragers en getuigen van de *hemelse* dingen die verband houden met Christus en de Gemeente. Het hemelsblauw wijst erop dat wij het juiste karakter daarvan moeten bewaren. De bedekking van tachasvel die wij steeds aan de buitenkant vinden, wijst op onze verantwoordelijkheid om deze dingen te beschermen tegen verkeerde invloeden, tegen allerlei wind van leer (Ef. 4:14).

De draagstokken

Al deze heilige voorwerpen van de tabernakel moesten tijdens de reis door de woestijn worden gedragen op de schouders van de Levieten. Daartoe dienden de draagstokken of draagbomen. Het kon niet gebeuren op een nieuwe wagen, zoals David probeerde (2 Sam. 6:3-14; 1 Kron. 13:5-14; 15:1-15). Menselijke hulpmiddelen waren hier niet toegestaan.

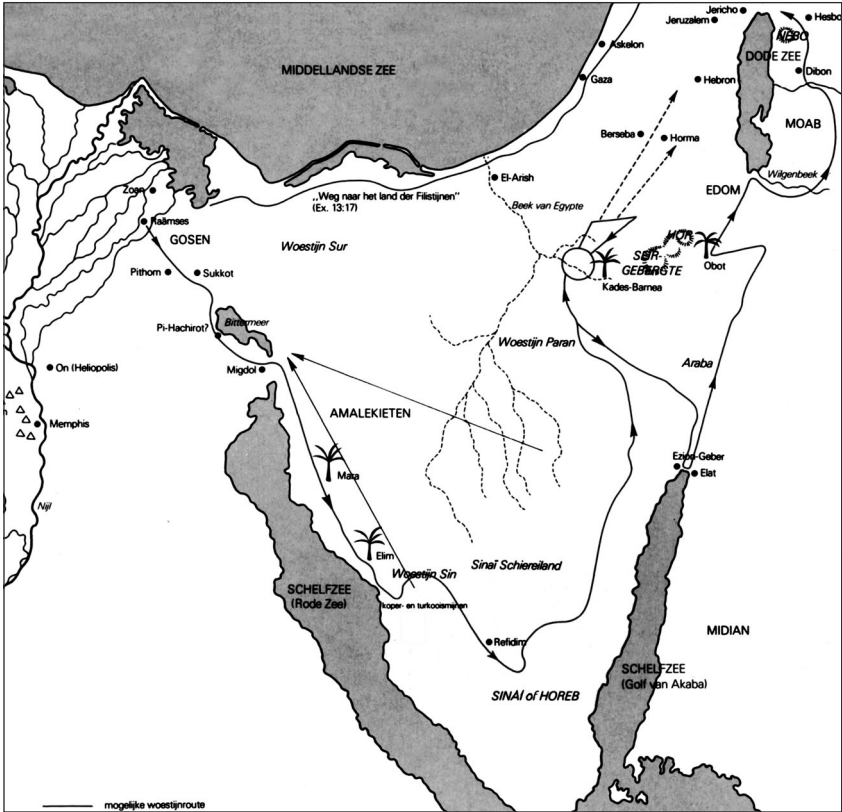
En wat onszelf betreft als nieuwtestamentische gelovigen: de heilige dingen die ons zijn toevertrouwd met betrekking tot de Persoon van Christus moeten worden gedragen door de kracht die God ons daartoe verleent, de kracht van het geloof en de liefde, de kracht van de Heilige Geest (Rom. 12:3; 1 Petr. 4:10,11). Als wij het op een andere manier proberen, zal dat ook mislukken.

De vraag is dus hoe wij het getuigenis aangaande de Persoon van Christus met ons omdragen? De Gemeente is immers de pilaar en grondslag van de waarheid, zij is de woonplaats van de levende God in deze bedeling (1 Tim. 3:15). De waarheid van God wordt door middel van de Gemeente tentoongespreid in deze wereld en het grote onderwerp van dit getuigenis is Gods openbaring in de Persoon van Christus. Dit zien wij in type in de heilige voorwerpen van de tabernakel, die spreken

van de verheerlijkte Mens Christus Jezus in Zijn verbondenheid met de Gemeente.

Wij dragen dit getuigenis met ons mee in deze wereld. De Gemeente heeft geen vaste woonplaats op aarde. Zij bestaat uit vreemdelingen en bijwoners, die een kostbare schat met zich meedragen (vgl. 2 Kor. 4:6,7,10). Dragen wij deze rijkdom op de wijze die God heeft voorgeschreven? Dat is de typologische les van Numeri 4. Daartoe hebben wij behoefte aan de kracht die God ons schenkt.

Eens zullen de draagbomen overbodig zijn, zoals wij ook zien in de geschiedenis van Gods tent in de woestijn (vgl. 1 Kon. 8:6-9 Statenvert.). Maar dat is pas wanneer de woestijnreis voorbij is en de Vredevorst – van Wie Salomo een beeld is – Zijn heerschappij hier op aarde heeft gevestigd. Tot dan zijn wij pelgrims, Levieten met een boodschap en met een opdracht.

De woestijnreis van de Israëlieten van Egypte naar Kanaän.

IN DE WOESTIJN PARAN (1)

‘Toen braken de Israëlieten uit de woestijn Sinai op in de voorgeschreven orde van opbreken, en de wolk bleef rusten in de woestijn Paran’.

Numeri 10:12

(...) de Israëlieten begonnen weer te jammeren en zeiden: Wie geeft ons vlees te eten? (...) er is in het geheel niets, wij krijgen alleen dit man te zien. Het man nu leek op korianderzaad en het zag er uit als balsemhars (...) en de smaak ervan was als van oliegebak; telkens wanneer des nachts de dauw op de legerplaats neerdaalde, daalde ook het man daarop neder’.

Numeri 11:4-9

‘Maar zij bleven verder tegen Hem zondigen, zij waren in de wildernis weerspanning tegen de Allerhoogste; zij verzochten God in hun hart door spijs te vragen naar hun lust; zij spraken tegen God, zij zeiden: Kan God een dis aanrichten in de woestijn? (...) Toen gebod Hij de wolken daarboven en opende de deuren des hemels; Hij deed manna tot spijs op hen regenen, en schonk hun hemelkoren; brood der engelen at ieder, Hij zond hun teerkost tot verzadiging’.

Psalm 78:17-25

Een tafel in de woestijn

Van de berg Sinai trokken de Israëlieten in noordelijke richting naar de woestijn Paran: dat betekent 'uithollingen', ontstaan door de beken in de regentijd. Deze woestijn lag ten zuiden van Kanaän en hier bevond zich ook Kades, een bekende pleisterplaats aan de grens van Edom, waar de verspieters verslag uitbrachten van hun verkenningsstocht naar het Beloofde Land (Num. 10:12; 12:16; 13:3,26; 20:1,14,16,22). Maar dat is het onderwerp van hoofdstuk 6 van dit boekje.

De woestijn is altijd het toneel van verzoeking en beproeving, zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament. Hier wordt Gods volk getest of het in Zijn wegen wandelt of niet. Hier is het ook volkomen afhankelijk van Zijn zorg en zegen, van Zijn bewaring en leiding. Door iedere dag het manna te geven wilde God Zijn volk beproeven of het werkelijk gehoorzaam zou zijn (Ex. 16:4). Uit het vervolg van Exodus 16 blijkt direct al dat dit niet het geval was. Want er waren Israëlieten die het manna wilden bewaren tot de volgende dag; en op de sabbat waren er sommigen die in strijd met het gebod heen gingen om wat te verzamelen.

Kan God een dis aanrichten in de woestijn? Is Hij in staat te zorgen voor het volk dat Hij had verlost uit de slavernij van Egypte. Zou Zijn hand niet te kort zijn om dat veertig jaar lang te doen? Het ongeloof wijst hulp van boven bij voorbaat af. Wij zien dan ook dat het volk liever klaagde en jammerde en mopperde. Het verzettede zich tegen God en tegen zijn gezalfde leider, Mozes, de man Gods. Mozes is een type van Christus als de Leidsman ten leven, de overste Leidsman en Voleinder van het geloof (Hand. 3:15; Hebr. 12:2).

Zo leerde het volk *zichzelf* kennen in de woestijn, maar het leerde ook zijn *God* kennen (Deut. 8:2-5, 14-16). God toonde hun Zijn heiligheid en gerechtigheid, maar ook Zijn genade en barmhartigheid. Dat blijkt telkens weer uit de verslagen van de woestijnreis in Exodus en Numeri. In Exodus 16, vóór de

verbondssluiting bij de berg Sinai, zien wij vooral Gods *goedgunstigheid*. Het volk ontving brood en vlees in overvloed – het manna en de kwakkels – zonder dat hun gemor geoordeeld werd. In Numeri 11 staat Gods *gerechtigheid* op de voorgrond: daar werd hun gulzigheid streng bestraft en stierven er velen terwijl het vlees van de kwakkels nog tussen hun tanden was.

Brood uit de hemel

De geschiedenis van het manna, het hemelkoren, is bijzonder leerzaam. Het volk Israël werd hiermee dagelijks gespijzigd op de lange reis door de woestijn. Zij aten hiervan als leden van het volk van God (zij het dat hun verbinding met God vaak alleen van uiterlijke aard was). Welnu, zo hebben wij als kinderen van God elke dag behoefte aan het wáre manna, het brood dat ons telkens weer geestelijk sterkt. Elke dag moeten wij leren in afhankelijkheid van God te leven en naar Zijn Woord te luisteren (Deut. 8:3; Matt. 4:4). Elke dag moeten wij ons opnieuw voeden met Christus als de ware, afhankelijke Mens.

Want het manna spreekt van Christus als Degene die uit de hemel is neergedaald, de hemelse Mens die als Vreemdeling hier op aarde heeft gewandeld en volkomen was toegewijd aan Zijn Vader. Wanneer wij ons met Hem bezighouden in Zijn vernedering zoals die in de Schrift wordt getekend, dan ontvangen wij de kracht om Hem na te volgen en onze wandel in deze wereld in Zijn voetspoor voort te zetten.

Het manna was het voedsel *in de woestijn*, zoals de opbrengst van het land ('het overjarige koren', Joz. 5:12 Statenvert.) het voedsel was *in Kanaän*. In welke omstandigheden wij ons ook bevinden, hetzij in de verschillende situaties van het leven hier op aarde, hetzij als levend in het genot van onze geestelijke zegeningen in de hemelse gewesten, Christus blijft het voedsel voor ons hart. Enerzijds voeden wij ons met Hem als Degene die op aarde is neergedaald (zo zien wij Hem o.a. in de

Evangelieën), anderzijds is Hij onze levenskracht als de verheerlijkte Mens in de hemel (denk met name aan de Brieven van Paulus).

Ik wil er terloops op wijzen dat de Heer Jezus in Johannes 6 Zijn hele levensgang tekent: Zijn neerdalen uit de hemel, Zijn gaan in de dood en zelfs Zijn verhoging in de hemel (vs. 62). De beschrijving van het manna in het Oude Testament is ongetwijfeld ook bedoeld om ons meer te leren over het wáre manna, om meer te vertellen over Christus als het brood des levens. Dit is in Johannes 6 echter niet aan de orde: de Heer wijst daar juist op de tégenstelling tussen het manna, dat vergankelijk was, en Zijn eigen Persoon als het levende brood uit de hemel.

De beschrijving van het manna in het O.T.

Wij lezen in Exodus 16:13-14 en Numeri 11:9, dat het manna 's nachts neerdaalde *met de dauw*. Zo is Christus in de wereld gekomen terwijl het nacht was, en Hij kwam om licht en leven te brengen. De dauw spreekt altijd van hemelse zegen, van leven en lafenis (Gen. 27:39; Deut. 33:13,28; Ps. 133:3). Het manna zelf was fijn als de rijm, fijne ijskristallen die ontstaan als de dauw bevriest. Het leven van Christus in Zijn vernedering op aarde vertoonde geen oneffenheden, het was fijn, teer en schoon. De Vader vond in Hem Zijn welbehagen.

In Psalm 78 wordt het manna ook het brood der engelen, of het brood der machtigen genoemd. De engelen hebben vol bewondering het leven van Christus op aarde gadegeslagen. Engelen bezongen Zijn geboorte, engelen dienden Hem in de woestijn, engelen waren getuige van Zijn opstanding en van Zijn hemelvaart. En zij zijn nog steeds begerig om een blik te werpen in de dingen die te maken hebben met het lijden van Christus en de heerlijkheden daarna (1 Petr. 1:11-12). Zouden wij het manna dan minachten?

De kleur van het manna was wit als korianderzaad (Ex. 16:31). Dit wijst op de volkomen reinheid en heiligheid van het leven van Christus. Hij openbaarde volmaakte liefde in een wereld vol zonde, maar tegelijkertijd bewaarde Hij een volstrekte afzondering van het kwaad dat in de wereld was. Zijn leven was ook een vruchtbaar leven, het droeg rijke vrucht voor God.

Korianderzaad was een rond aromatisch zaad. Het leven van Christus was tot een liefelijke reuk voor God. Numeri 11:7 voegt eraan toe dat het manna er ook uitzag als 'balsemhars', en zo was ook het leven van Christus welriekend en kostbaar. Voor het natuurlijk oog bezat het echter weinig aantrekkelijks (vgl. Jes. 53:2). Het morrende volk gaf de voorkeur aan het voedsel van Egypte (Num. 11:5; 21:5).

De smaak van het manna was als die van een honingkoek (Ex. 16:31), als van oliegebak (Num. 11:8). In het land Kanaän was de honing overvloedig voorhanden – het was een land vloeïende van melk en honing – maar God gaf Zijn volk in de woestijn al een voersmaak daarvan. De honing is een beeld van de zoetheid van natuurlijke banden (die een gevaar kunnen zijn voor volkomen toewijding aan God; daarom werd de honing uit het spijsoffer geweerd). Maar tevens spreekt hij van de zoetheid van géestelijke banden, die het werk zijn van Gods Geest. Honing doet vermoeidheid wijken en sterkt in de strijd (vgl. 1 Sam. 14:27-29).

Het tweede kenmerk van de smaak van het manna was dat het deed denken aan oliegebak; en olie is in de Schrift altijd een beeld van de werking van Gods Geest. Deze werkzaamheid was in het leven van Christus uiteraard in rijke mate aanwezig. Hij was gezalfd en verzegeld met de Geest, Hij liet Zich leiden door de Geest, en Hij was ook dat Heilige dat door de Heilige Geest was verwekt (Luc. 1:35; 4:1; Joh. 6:27; Hand. 10:38).

Het oliegebak waarvan sprake is in Numeri 11 doet trouwens wél denken aan het spijsoffer, dat met olie werd aangeemaakt en bestreken (Lev. 2:4). Ook de hoeveelheid van het

dagelijkse manna kwam overeen met de grootte van het spijsoffer (vgl. Ex. 16:16,36 met Num. 28:5). Zowel het manna als het spijsoffer zijn typen van Christus. Hij is het 'voedsel' voor ons, als pelgrims in de woestijn en als priesters in het heiligdom. Maar Hij is ook de 'spijs' op het altaar voor de Here.

Zijn vlees en bloed

Voeden wij ons zo door het geloof met het brood des levens? Is Christus in Zijn vernedering op aarde het Voorbeeld dat wij voor ogen houden? Laten wij er dan wel aan denken dat wij ons niet alleen hebben te voeden met de Heer als Degene die uit de hemel is neergedaald, maar ook met de Heer als Degene die is neergedaald *in de dood*.

Elke goede gave en elk volmaakt geschenk daalt van boven neer, van de Vader der lichten (Jak. 1:16). Als dit woord van de Schrift reeds geldt voor de stoffelijke en geestelijke zegeningen die ons deel zijn, hoeveel te meer is het dan van toepassing op de onuitsprekelijke gave die de Vader ons heeft geschonken in Zijn geliefde Zoon? Hij is van boven neergedaald, uit de hemel, om ons die dood waren in misdaden en zonden Zijn leven te kunnen geven.

Christus is het ware levensbrood. Ieder die zich met Hem voedt, krijgt deel aan het leven dat alleen in Hem te vinden is. Wie in Hem gelooft, ontvangt eeuwig leven. Maar als gelóvigen hebben wij ook behoefte aan deze spijs: het leven dat wij van God hebben ontvangen in de nieuwe geboorte wordt namelijk door dit levende brood onderhouden. Christus leeft in mij, zegt Paulus, en wat ik nu leef in het vlees, leef ik door het geloof in de Zoon van God, die mij heeft liefgehad en Zichzelf voor mij heeft overgegeven (Gal. 2:20).

Christus blijft Degene die ons voor ogen moet staan, want alleen in voortdurende gemeenschap met Hem en in de kracht van de Heilige Geest kan het nieuwe leven zichtbaar worden.

Dat is wat de Heer Jezus duidelijk maakt in het vervolg van Zijn rede in Johannes 6. Wij moeten ons met Hem 'voeden' als de Gestorvene en in het geloof eten van Zijn lichaam en drinken van Zijn bloed, want Zijn vlees is ware spijs en Zijn bloed is ware drank (Joh. 6:51-55). Wij hebben Hem nodig als de Levende, de Gezondene van de Vader, maar ook als de Gestorvene. Alleen Zijn dood kon ons het leven schenken: het tarwegraan moest in de aarde vallen en sterven om vrucht te dragen en zich te kunnen vermenigvuldigen (Joh. 12:24).

Deze gemeenschap met Christus als de Gestorvene is niet alleen noodzakelijk om opnieuw geboren te kunnen worden, ze is ook vereist om het nieuwe leven te onderhouden: 'Wie Mijn vlees eet en Mijn bloed drinkt, blijft in Mij en Ik in hem' (Joh. 6:56). Zo kunnen wij verwerklijken dat wij met Hem zijn gestorven en opgestaan; zo kunnen wij ons identificeren met een gestorven Heiland en in een blijvende gemeenschap met Hem leven. Wij verblijven of wonen zodoende in Hem en Hij in ons.

*'Jezus is het brood des levens,
uit de hemel neergedaald;
Hij schenkt aan de ziele voedsel,
waar geen and're spijs bij haalt'.*

6

IN DE WOESTIJN PARAN (2)

'De HERE sprak tot Mozes: Zend mannen uit om het land Kanaän te verspieden, dat ik de Israëlieten geven zal; telkens één man zult gij zenden als vertegenwoordiger van de stam zijner vaderen: allen vorsten onder hen. Toen zond Mozes hen heen uit de woestijn Paran, naar het bevel des HEREN (...) Weest moedig en neemt van de vrucht des lands mede. Het was toen juist de tijd der eerste druiven (...) Toen zij in het dal Eskol gekomen waren, sneden zij daar een rank met één tros druiven af, die zij met hun tweeën aan een draagstok droegen; ook enige granaatappelen en vijgen (...) Na verloop van veertig dagen keerden zij terug van het verspieden van het land; zij gingen op weg en kwamen tot Mozes en Aäron en de gehele vergadering der Israëlieten in Kades, in de woestijn Paran, en brachten hun en de gehele vergadering bericht en toonden hun de vrucht van het land'.

Numeri 13:1

De verkenning van Kanaän

Een onderdeel van de opdracht die de twaalf verspieders kregen, was ook enkele vruchten uit het beloofde land mee te nemen. Zij moesten het land niet alleen verkennen en mondeling verslag uitbrengen van hun reis, de ligging van de steden,

de kwaliteit van het land en het karakter van de bevolking. Maar zij moesten ook concreet iets tonen van het voedsel dat er te vinden was.

Zodoende zouden de Israëlieten, terwijl zij nog in de woestijn waren, alvast een idee krijgen van wat het land Kanaän hun aan zegeningen had te bieden. Zou het land beantwoorden aan hun hooggespannen verwachtingen? Al meer dan een jaar hadden ze door de woestijn gezworven, maar nu was dan eindelijk het moment gekomen waarop ze wat meer over het land te weten zouden komen.

De eerste kennismaking met het beloofde land was zeker niet teleurstellend, want de verspieters brachten maar liefst drie soorten vruchten met zich mee. De belangrijkste en ook de bekendste van deze vruchten was de grote *druiventros*, die zij met hun tweeën moesten dragen.

Druiven uit het dal Eskol

Hier heeft het dal Eskol zijn naam aan te danken, want Eskol betekent 'druiventros' (Num. 13:24). Het Hebreeuwse woord dat hier voor 'dal' wordt gebruikt, kan echter ook de betekenis van 'beek' hebben. Dit is begrijpelijk, omdat er in dalen nu eenmaal vaak beken stromen. Wij kunnen het ons dus zo voorstellen, dat de verspieters in een dal kwamen waarin een beek stroomde en waarvan de hellingen begroeid waren met wijnstokken en vruchtbomen. Als er geen water in het dal Eskol was geweest, zouden zij er zeker geen vruchten hebben gevonden.

Maar dit heeft ook een géestelijke betekenis voor ons. De 'waterbeken' zijn in de Schrift een beeld van de werking van de Heilige Geest (Joh. 7:38-39). Zoals er in de natuur zonder water geen vruchten kunnen groeien, zo is het ook in het geestelijke vlak. Zonder de verfrissende en levendmakende werking van de Geest zullen wij beslist tevergeefs naar 'de vrucht van de Geest' zoeken (Gal. 5:22; 6:8). Dit is voor de christen dus een

onmisbare voorwaarde om de vrucht te leren kennen van het hemelse land dat voor hem is weggelegd. Hij zal nooit enig idee krijgen van de zegeningen van het hemelse Kanaän – eeuwige, hemelse en geestelijke zegeningen die in Christus zijn deel zijn – als hij niet in aanraking is gekomen met deze stromen van levend water.

In de eerste plaats was daar in het dal Eskol dus deze grote druiventros, die door twee van de verspieters werd gedragen (en misschien waren dat wel Jozua en Kaleb, die de vrucht van het land tenminste naar waarde wisten te schatten). De vrucht van de wijnstok is in de Schrift een algemeen bekend symbool van de *vreugde* (vgl. Richt. 9:13; Ps. 104:15; Jes. 24:7).

De druiventros die de verspieters vonden spreekt ons dus van de vreugde die wij in het hemelse Kanaän vinden, en wel tengevolge van de levendmakende werking van de Heilige Geest. Galaten 5 noemt de blijdschap dan ook als een belangrijk aspect van de vrucht van de Geest (Gal. 5:22). Het is de Geest die vruchtbaar maakt en wij kunnen deze vrucht van het beloofde land alleen oogsten door voor de Geest te zaaien (Gal. 6:8).

Verder toont Johannes 15 dat deze hemelse blijdschap ons deel is door onze verbondenheid met Christus als de ware Wijnstok. De Vader en de Zoon te kennen, door de kracht van de Heilige Geest, dat geeft eeuwige, hemelse vreugde. 'En ónze gemeenschap is met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus. En deze dingen schrijven wij, opdat onze blijdschap volkomen zij' (1 Joh. 1:3-4). Let hier op het verband tussen 'gemeenschap' en 'blijdschap'. Ons deelhebben aan de Vader en de Zoon bewerkt een volkomen vreugde.

Buiten deze gemeenschap is er geen ware vreugde te vinden. Deze dingen zijn niet van elkaar te scheiden. Het dal Eskol bevond zich in de nabijheid van Hebron, en die plaatsnaam betekent 'gemeenschap' of 'bondgenootschap'. Alleen op de plaats van *gemeenschap* met God vinden wij ook ware en volkomen *blijdschap* als een van de voornaamste vruchten van de Geest.

Granaatappels en vijgen

De druiventros was echter niet de enige vrucht die de verspieters vonden; zij namen ook granaatappels en vijgen mee. Misschien wordt daarop gezinspeeld in Numeri 20:5, wanneer de Israëlieten klagen dat er in de barre woestijn 'geen koren, vijgenboom, wijnstok en granaatappel groeien en geen water is om te drinken'. Maar ook in andere gedeelten van het Oude Testament worden deze verschillende vruchten in één adem genoemd (Deut. 8:8; Hag. 2:20).

Wat de betekenis van de granaatappel betreft: er kwamen imitaties van granaatappels voor op de zomen van het opperkleed van de hogepriester, en eveneens op de kapitelen van de beide zuilen die bij de ingang van de tempel stonden (Ex. 28:31-34; 1 Kon. 7:18; 2 Kon. 25:17). Wij vinden deze vrucht dus steeds in verbinding met het heiligdom. Zij symboliseert de heiligheid die passend is voor Gods huis.

De granaatappels aan de zomen van het kleed van de hogepriester waren (evenals de gouden belletjes) een absolute vereiste voor hem om het heiligdom te kunnen betreden (Ex. 28:35). Zij wijzen op de heiligheid die Christus kenmerkt en die Hem in staat stelt als onze hemelse Hogepriester voor het aangezicht van God te verschijnen (Hebr. 7:26). En van de granaatappels op de tempelzuilen lezen wij dat zij een versiering van het vlechtwerk op de kapitelen waren, en volgens Psalm 93:5 is de *heiligheid* Gods huis tot sieraad.

Dit bevestigt de juistheid van de gedachte dat de granaatappel de *heiligheid* aanduidt die vereist is voor Gods tegenwoordigheid, als vrucht van de werking van Gods Geest (vgl. de uitdrukking 'uw vrucht tot heiliging', Rom. 6:22).

Nu wat betreft de vijgen. Een van de éérste hoofdstukken van de Bijbel zegt ons al het een en ander over de betekenis van deze derde vrucht die de verspieters van hun tocht meenamen. Adam en Eva maakten schorten van vijgenboombladeren om zich daarmee te bedekken nadat zij hadden gegeten van de

boom van de kennis van goed en kwaad. Naderhand ontvingen zij van God Zélf een andere bedekking, gemaakt van de huiden van onschuldige offerdieren.

Deze bekleding van vijgenboombladeren wijst op het kleed van eigengerechtigheid, van eigen goede werken, waarmee de mens probeert zijn zondige toestand voor God te verbergen. Dit in tegenstelling met het heilskleed van Goddelijke gerechtigheid, dat wij om niet ontvangen tengevolge van het sterven van het onschuldige Offerlam.

Het beeld van de vijgenboom wordt in de Schrift ook gebruikt om Israël als *natie* aan te duiden, en dan eveneens gehuld in het kleed van zijn eigengerechtigheid. Aan de vijgenboom die door Christus werd vervloekt, waren alleen maar bladeren te bekennen en geen vruchten. Israël droeg een bladerkleed van eigengerechtigheid, het had een mooie belijdenis, maar het kon geen werkelijke vrucht van gerechtigheid voor God voortbrengen.

De vijgenboom is nu verdord (Israël ligt onder een oordeel van verharding), maar in het laatste der dagen zal hierin verandering komen en zal de vijgenboom weer uitspruiten (Matt. 21:19; 24:32). Dan zal Israël geen gerechtigheid meer in zichzelf zoeken, maar alleen in God. Het kleed van Gods gerechtigheid zal hen sieren en het herstelde Jeruzalem zal heten: De HERE onze gerechtigheid (Jes. 61:10; Jer. 33:16). Israël zal werkelijk vrucht dragen en van deze vrucht zal gelden: '(...) aan Mij is uw vrucht te danken' (Hos. 14:9).

Zoals de granaatappels dus een beeld zijn van de vrucht van de heiligheid, zo zijn de vijgen dat van de vrucht van de *gerechtigheid*. Sámen vormen zij de kenmerken van de nieuwe mens, die overeenkomstig God geschapen is in 'waarachtige gerechtigheid en heiligheid' (Ef. 4:24). Dit zijn vruchten van de nieuwe schepping, vruchten van een hemels land (in de woestijn waren ze niet te vinden!).

Deze vruchten kon de eerste mens niet voortbrengen. Zelfs in het paradijs bezat Adam in zijn staat van onschuld geen ware

gerechtigheid en heiligheid. Hij was weliswaar onschuldig, maar hij wees het kwaad niet van de hand en bezoedelde zich ermee. Hij handelde niet rechtvaardig en hij bleef ook niet heilig. Ware gerechtigheid en heiligheid zijn vruchten van de nieuwe schepping, die gegrond is op het verlossingswerk van Christus.

Juist in de Efezebrief, die ons verplaatst in het 'beloofde land', in de 'hemelse gewesten', zien wij dat deze kostelijke vruchten ons deel zijn. In Christus is ons een heiligheid en een gerechtigheid geschonken die ons een plaats geeft in het licht, in Gods heilige tegenwoordigheid (Ef. 1:3-6).

Efeziërs 4 en 5 vertellen ons hoe deze vruchten in ons leven gestalte kunnen krijgen, zodat de 'vrucht van het licht' ook in praktisch opzicht in ons wordt gezien en wij niets van doen hebben met de 'onvruchtbare werken van de duisternis'. Wij zullen dan zuiver en onberispelijk zijn, vervuld met de 'vrucht van de gerechtigheid', die ook een 'vreedzame vrucht' wordt genoemd (zie Fil. 1:11; Hebr. 12:11).

Stellen wij de vrucht van het land op prijs, evenals de twee verspieters dat deden die de druiven uit Eskol droegen? Of hechten wij er geen waarde aan, zoals de meerderheid van het ongelovige volk dat het goede land versmaadde? En als wij de vruchten van het land kennen en waarderen, is het ons dan voldoende die zo af en toe 'in de woestijn' te proeven, dus in de omstandigheden van het leven hier beneden? Of zijn ze permanent ons deel, doordat wij woning hebben gemaakt 'in het beloofde land' en ons hemelse erfdeel daadwerkelijk in bezit hebben genomen?

HET TWISTWATER VAN KADES

*‘Toen de vergadering geen water had, liep zij te hoop tegen Mozes en Aäron, en het volk twistte met Mozes (...)
Toen sprak de HERE tot Mozes: Neem de staf en laat de vergadering samenkomen, gij en uw broeder Aäron; spreek dan in hun tegenwoordigheid tot de rots, dan zal zij haar water geven; gij zult voor hen water uit de rots te voorschijn doen komen en de vergadering en hun vee drenken’.*

Numeri 20:2-13

De dood van Mirjam

Na vele omzwervingen door de woestijn kwamen de Israëlieten weer in Kades-Barnea (dat betekent ‘heilige bron’), het vroegere uitgangspunt voor de verkenning van Kanaän (vgl. Num. 13:26; 32:8vv.; Deut. 1:19vv.). In het tweede jaar na de uittocht uit Egypte was Kades voor langere tijd hun legerplaats geweest. Inmiddels was er zo’n achtendertig jaar verstreken en waren bijna alle krijgslieden die het goede land versmaad hadden, gestorven in de woestijn (Num. 14:20:35; Deut. 2:14-16).

Wij lezen hier over nog een sterfgeval. Dat gebeurde volgens de aanhef van dit hoofdstuk in de eerste maand (Num. 20:1). Mogelijk was dit aan het begin van het *laatste* jaar van de woest-

tijnreis. Mirjam stierf in Kades en werd daar begraven in de woestijn Sin. Dit was een gebied dat zich vanaf de woestijn ten noorden van Kades-Barnea tot ver in het zuiden uitstrekte. De naam Sinai hangt mogelijk hiermee samen. In Numeri 13 wordt Kades gesitueerd in de woestijn Paran, waaruit wij kunnen opmaken dat dit laatste gebied een deel van de woestijn Sin vormde. Wij kennen deze plaatsen ook uit het leven van Abraham en van Hagar (Gen. 14:6-7; 16:14; 21:21).

Mirjam was tijdens de woestijnreis ook een keer in opstand gekomen tegen Mozes, maar was daarvoor toen reeds gestraft (zie Num. 12). Helaas mocht zij het beloofde land niet binnengaan. Haar dood bepaalt ons bij het ernstige feit dat het alle mensen beschikt is éénmaal te sterven en daarna het oordeel (Hebr. 9:27). De Schrift noemt alleen Henoch en Elia als uitzonderingen op deze regel. De dood is tot alle mensen doorgedaan, omdat allen gezondigd hebben (Rom. 5:12). Want het loon, dat de zonde geeft, is de dood (Rom. 6:23). Zo stierf Mirjam, de profetes, in de woestijn. Zij werd begraven in Kades. Numeri 20 is een hoofdstuk dat spreekt van zonde, dood en oordeel, hoewel te midden van dit alles toch ook Gods genade blijft schitteren.

De zonde van Mozes en Aäron

Zelfs Mozes en Aäron konden niet ontkomen aan het oordeel van de dood, zoals dit hoofdstuk op indrukwekkende wijze laat zien. Zij schoten tekort in gehoorzaamheid bij 'het water van Meriba', waar de Israëlieten opnieuw met de HERE twistten en Hij Zich onder hen de Heilige betoonde (Num. 20:13; vgl. Ex. 17:7). Later in Numeri is sprake van 'het water van Meribat-Kades', d.i. het twistwater van Kades (Num. 27:12-14). Evenals het opstandige volk faalden ook Mozes en Aäron als leiders in deze voor hen zo moeilijke situatie en daarom zouden zij evenmin het beloofde land binnengaan (Num. 20:12).

Dit is een ingrijpende gebeurtenis geweest in het leven van deze godsmannen, waarop later nog uitvoerig wordt teruggegrepen, vooral door Mozes zelf (zie Deut. 1:37; 3:26-27; 4:21; 32:48vv.; Ps. 106:32-33). Zij vertrouwden niet op God en lieten tegenover de Israëlieten niet zien dat Hij *de Heilige* was. Daarom moesten zij de gevolgen van hun zonde dragen in de woestijn. Het land Kanaän zouden zij niet binnengaan. Aäron stierf op de berg Hor (Num. 20:22-29), Mozes enige tijd later op de berg Nebo (Deut. 34:1-8).

Wat was de aanleiding voor hun falen? Terwijl het volk in Kades verbleef, kreeg het gebrek aan water. 'Toen de vergadering geen water had, liep zij te hoop tegen Mozes en Aäron, en het volk twistte met Mozes' (Num. 20:2). Het was dezelfde beproeving die de Israëlieten aan het begin van de woestijnreis ook hadden meegemaakt (Ex. 17:1). Zij ontlokte weer precies dezelfde reactie. Tientallen jaren lang was er echter wel water geweest, het water dat stroomde uit de rots bij Horeb, die destijds door Mozes was geslagen met de staf waarmee hij in Egypte de Nijl had geslagen. Vele jaren lang hadden de Israëlieten het wonder van deze bovennatuurlijke voorziening dagelijks ondervonden. Zij waren er zo aan gewend geraakt, dat ze er niet eens meer dankbaar voor waren. Het was voor hen een vanzelfsprekendheid geworden. Daarom stelde God hen opnieuw op de proef om te weten wat er in hun hart leefde.

Dat was helaas niet veel goeds. Het resultaat was een complete volksopstand. De volksvergadering spaarde haar leiders niet. Mozes en Aäron werden persoonlijk verantwoordelijk gesteld voor de problemen. Zij kregen diverse verwijten, die soms nog vroom klonken ook. De Israëlieten waren toch het volk van God, 'de gemeente des HEREN'? Wat hadden Mozes en Aäron hun aangedaan, door hen uit Egypte te doen optrekken en hen in dit barre oord te brengen? Moest iedereen hier sterven in de woestijn, waar niets groeide en waar geen water was om te drinken? Dan hadden zij beter kunnen sterven met hun broeders die al eerder waren omgekomen (Num. 20:3-5).

Mozes en Aäron reageerden in eerste instantie heel goed. Zij gingen niet in discussie met de gemeente, maar begaven zich naar de ingang van de tent der samenkomst. Daar knielden zij neer voor Gods aangezicht om in stil gebed hun harten voor Hem uit te storten. Het antwoord liet niet lang op zich wachten, want 'de heerlijkheid des HEREN verscheen hun' (Num. 20:6). God Zelf kwam hen te hulp.

Spreek dan tot de Rots

Tot zover was er geen probleem. De opdracht die God gaf, was ook duidelijk. Mozes moest de staf van Aäron nemen van vóór het aangezicht des Heren (Num. 20:9). Dat was de staf die gebloeid had en die als het bewijs van het door God erkende hogepriesterschap van Aäron in de tent der samenkomst werd bewaard 'tot een teken voor de wederspannigen' (Num. 17:10). Met die staf in zijn hand moest hij in de tegenwoordigheid van het volk tot de rots spreken, dan zou de rots haar water geven.

Aärons staf was de staf van het *priesterschap*, de staf van de genade, van de voorbede in het heiligdom. Het was de staf die gebloeid had; hij had bloesem voortgebracht, bloemen gedragen en amandelen doen rijpen. Typologisch spreekt dat van opstandingsleven, leven uit de dood. Christus is na Zijn opstanding uit de doden het heiligdom binnengegaan en Hogepriester geworden voor altoos. Daarentegen was de staf van Mozes zelf een staf van oordeel en vergelding; daarmee had hij de Nijl geslagen en de Schelfzee gespleten. Bij de Horeb had hij ermee op de rots geslagen. Dat spreekt van het oordeel dat Christus eens voor altijd heeft gedragen op het kruis van Golgotha; dat kan niet worden herhaald.

De zonde van Mozes was nu dat hij zijn *eigen* staf nam en daarmee opnieuw op de rots sloeg, in plaats van tot de rots te spreken. Hiermee schaarde hij zich in feite bij het weerspannige volk en weerstreefde hij Gods bevel (Num. 20:24; 27:14).

Bovendien sprak hij onbezonnen met zijn lippen. Daarom verging het hem kwalijk om hunnentwil (Ps. 106:33).

Eerst leek het echter goed te gaan. Mozes nam de staf van Aäron en vergaderde het volk vóór de rots (over de juiste locatie van de rots wordt niets gezegd; de berg Horeb was elf dagreizen verwijderd van Kades). Maar toen keek hij niet meer naar de rots om die toe te spreken; hij draaide zich om en richtte zich tot het halsstarrige volk. Vol toorn sprak hij enkele korte zinnen tot hen: 'Hoort toch, wederspannigen, zullen wij uit deze rots voor u water tevoorschijn doen komen?' Daarop volgde een onbeheerste en vleselijke reactie. Mozes hief zijn hand op en sloeg de rots met zijn eigen staf tweemaal, 'en er kwam veel water uit, zodat de vergadering kon drinken en ook het vee' (Num. 20:10-11).

Wij moeten hierbij bedenken dat het Gods bedoeling was geweest om het volk Israël een nieuwe openbaring van Zijn *genade* te schenken. Mozes had daartoe het werktuig moeten zijn. De wet was door Mozes gegeven en dat ging gepaard met indrukwekkende verschijnselen. Maar nu ging het om iets hogers: God wilde Zijn genade betonen en dat óndanks de opstandigheid van het volk. Uiteraard zijn de genade en de waarheid pas definitief door Jezus Christus gekomen (Joh. 1:17). Maar God wilde alvast een voorproef ervan geven; en wij zien Mozes tijdens de woestijnreis ook diverse malen als voorbidder optreden, zodat God het volk telkens weer genade kon bewijzen (zie Ex. 32-34; Num. 14). Maar hier faalde hij.

Weliswaar verhinderde dat niet dat er zegen kwam, want er vloeide veel water uit de rots. Maar Mozes onteerde God, doordat hij niet volkomen op Hem vertrouwde in deze situatie en Hem niet 'heiligde' ten aanschouwen van de Israëlieten. Dat betekent dat hij niet liet zien Wie God was in de verhevenheid van Zijn gunst en de grootheid van Zijn genade, als Degene die boven de zonde van het volk stond en die op grond van Zijn eigen soevereine goedheid wilde voorzien in hun behoeften. Alles wat daartoe nodig was, was priesterlijke

bemiddeling, gebed en voorbede.

God betoonde Zich desondanks toch de Heilige onder hen, doordat Hij (1) rijkelijk voorzag in de noden van het volk en (2) doordat Hij het falen van Mozes en Aäron op gepaste wijze bestrafte (vgl. Lev. 10:3). Zij zouden delen in het oordeel van het ongelovige volk en het beloofde land niet betreden (Num. 20:12-13).

Dit behelst een belangrijke les voor ons, die zoveel eeuwen later leven. Mogelijk wil God ook in deze tijd nog een opwekking schenken en nieuw leven geven te midden van zoveel dorheid en doodsheid. Mogelijk wil Hij Zijn soevereine genade betonen en het water des levens in rijke mate doen stromen. Wanneer Hij ons daartoe als voorbidders in Zijn dienst wil gebruiken, laten wij Zijn bevel dan niet weerstreven. Laten wij *spreken* tot de Rots. Dat wil dus zeggen: Laten wij bidden tot de verheerlijkte Christus aan Gods rechterhand. Laten wij de staf van het oordeel niet hanteren – wanneer God ons daartoe geen opdracht geeft. Laten wij de priesterstaf in de hand nemen en pleiten op de genade van onze Here Jezus Christus, die eenmaal om onze zonden geleden heeft en de straf voorgoed gedragen heeft. Op grond van Zijn volbrachte werk mogen wij zeker zijn van Zijn zegen.

ENKELE LAATSTE WOESTIJNERVARINGEN

*'Vandaar ging het naar Beër.
Dit is de bron, waarvan de HERE tot Mozes gezegd had:
Vergader het volk, dan zal Ik hun water geven.
Toen heeft Israël dit lied gezongen:
Wel op, gij bron; zingt haar in beurtzang toe;
(of: Spring op, gij put, zingt daarvan bij beurte)
de bron die de vorsten groeven,
die edelen des volks boorden met hun scepter,
met hun staven'.*

Numeri 21:16-18

Een bron in de woestijn

Soms denkt men bij de 'springbron' aan de laatste hoofdstukken van de Openbaring van Johannes, aan de rivier van het water des levens, de heilfontein die ontspringt uit de troon van God en van het Lam (Openb. 22:1). Dat is de grote toekomst die ons als kinderen van God wacht bij de Here, waar de verlost en elkaar weerzien en door de engelen worden begroet.

Toch denk ik bij dit thema ook graag aan de bron waarin God nu al voorziet tijdens ons leven hier op aarde, tijdens onze pelgrimsreis, die in zoveel opzichten lijkt op de woestijnreis van

de Israëlieten. Ik denk dan uiteraard aan de 'springbron' die de Here Jezus noemde in Zijn gesprek met de Samaritaanse vrouw. Hij sprak met haar over het water dat Hij zou geven als de verheerlijkte Here, het levende water dat de dorst van het hart lest. En hiermee doelde Hij op de gave van de Heilige Geest, die na Christus' verhoging zou worden uitgestort op aarde. Dit 'water' wordt in ons die geloven 'tot een fontein van water, dat springt ten eeuwigen leven' (Joh. 4:14).

Dat is de springbron die ons als christenpelgrims nu reeds ter beschikking staat in de 'woestijn', in deze wereld in haar huidige gedaante. De bron Beër lag daadwerkelijk in de woestijn, zoals blijkt uit het verband in Numeri 21. Na de tocht rond Edom en Moab kwamen de Israëlieten aan de overzijde van de Arnon en daar, aan de noordgrens van Moab, legerden zij zich in de woestijn (Num. 21:13-18). Volgens sommigen horen de laatste woorden van vers 18 ('En van de woestijn ging het naar Mattana') nog bij het lied over de bron. Mattana betekent 'geschenk' en dan zou de laatste regel van het lied dus inhouden dat de bron een geschenk van de woestijn was. In Jesaja 15:8 wordt Beër aangeduid als Beër-Elim. Het was dus een oase in de woestijn, een oase met water en bomen.

Zoals gezegd is ónze springbron als nieuwtestamentische gelovigen: de Heilige Geest die in ons woont. Wie van dit 'water' gedronken heeft, dat Christus ons geeft, zal geen dorst krijgen in eeuwigheid (Joh. 4:14). Want de Trooster is bij ons en in ons tot in eeuwigheid (Joh. 14:16-17). Het opspringen van de bron 'tot' of 'in' het eeuwige leven, geeft niet slechts een tijdsduur aan. Het is ook richtinggevend. De fontein springt niet alleen tot in eeuwigheid, maar zij brengt ons ook in verbinding met 'het eeuwige leven', dat is Jezus Christus Zelf (vgl. 1 Joh. 5:20). De Heilige Geest is de band met God en met Christus; en de kennis van de Vader en de Zoon is het eeuwige leven (Joh. 17:3).

De koperen slang en de bron

De parallel tussen Numeri 21 en het Nieuwe Testament is trouwens zeer bijzonder. Aan de geschiedenis van de bron Beër gaat namelijk nog iets vooraf en wel het voorval van de koperen slang (Num. 21:4-9). Daarop wordt teruggegrepen in Johannes 3 en de Here Jezus brengt dat in verband met Zijn eigen verhoging op het kruis. Zoals de slang in de woestijn verhoogd is, 'zó moet ook de Zoon des mensen verhoogd worden, opdat een ieder die gelooft, in Hem eeuwig leven heeft' (Joh. 3:14-15).

Christus is op het kruis voor ons tot zonde gemaakt. Als de verhoogde Mensenzoon heeft Hij het werk van de verlossing volbracht en getriomfeerd over de machten van zonde, dood en duivel. Christus heeft deze machten openlijk tentoongesteld en zo over hen gezegevierd (Kol. 2:14-15). Door een blik op het kruis is er leven en heil. Zoals de Israëliet door het zien naar de verhoogde slang in leven bleef, zo ontvangt nu ieder die in het geloof op Jezus ziet het eeuwige leven. Daarom kan de beet van de oude slang, d.i. de satan, ons niet meer deren.

Deze twee geschiedenissen in Numeri 21 horen bij elkaar: de koperen slang in de woestijn en de bron in de woestijn. En zo is het ook met de grote heilsfeiten die wij vinden in Johannes 3 en 4: ze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Christus' verhoging op het kruis werd gevolgd door Zijn verhoging in de hemel en de uitstorting van de Heilige Geest.

De mens verhoogde Hem aan het kruishout, maar God verhoogde Hem aan Zijn rechterhand in de hemel (na Zijn opstanding uit de doden). Vanuit de hoge heeft Christus de Heilige Geest uitgestort over Zijn volk en de Geest die in ons woont, is in ons de fontein geworden die springt tot in het eeuwige leven.

Wel op, gij bron

De aanwezigheid van de waterbron geeft in Numeri 21 aanleiding tot een loflied. Het is een lied *in de woestijn*, maar het gaat over *de bron* die daar gelukkig te vinden was. Zoals het bij de Israëlieten was, is het ook met ons als christenen. Wij zingen op onze pelgrimsreis over de Bron van ons heil. Wij prijzen de Vader en de Zoon en wij doen dat dóór de Heilige Geest. De Geest leidt ons in onze aanbedding, in onze eredienst, in onze liederen en gebeden. Bij de Schelfzee was er ook gezongen. Dat was het lied van de verlossing, de jubelzang van de bevrijding (Ex. 15; vgl. Rom. 8). Maar daarna was er geen lied meer gehoord tijdens de woestijnreis, afgezien van de afgodische beurtzang rondom het gouden kalf (Ex. 32).

Hier klonk echter opnieuw een loflied in de woestijn, een beurtzang in verband met deze bijzondere bron die de vorsten groeven. Dit danklied staat in schril contrast tot het begin van dit hoofdstuk, tot het geklaag en gemor van het ondankbare volk in de woestijn, dat de aanleiding vormde tot het voorval met de koperen slang. Toen klonk er protest naar aanleiding van het gebrek aan brood en water in de woestijn. Met het hemelse manna waren de Israëlieten niet meer tevreden; van die flauwe spijs walgden zij (Num. 21:5; vgl. 11:6). Kennelijk was er ook weer gebrek aan water ontstaan. Het resultaat was een protesthouding tegen God en tegen Mozes.

De springbron waarin de Here enige tijd later voorzag, leidde echter tot spontane blijdschap, tot beurtzang en reidans. Er was al eerder een verandering ten goede opgetreden in de houding van het volk ten opzichte van Mozes. De Israëlieten waren tot inkeer gekomen en hadden hun opstandigheid beleden (Num. 21:7). Deze verandering in gezindheid mondde uit in dit lied, dat met recht als een geestelijk hoogtepunt van de woestijnreis kan worden gezien.

Men zong de bron een loflied toe: 'Wel op, gij bron'. Wij hebben reeds nagedacht over de betekenis van het opwellen of

opspringen, en wel in het licht van het gesprek van de Here Jezus met de Samaritaanse vrouw. De springbron voorziet in de innerlijke dorst van de gelovige en bewerkt daardoor gevoelens van lof en dank jegens Christus en jegens God de Vader. De Bron van ons heil willen wij prijzen in onze liederen en gebeden. Dankbaarheid en aanbidding wellen op in het hart van de gelovige: zij springen op naar boven.

Maar de springbron in ons *binnenste* zorgt ook voor verfrissing in onze *omgeving*, in de dorre woestijn waardoor wij heentrekken. Stromen van levend water vloeien uit ons hart naar buiten en brengen nieuw leven te midden van de wildernis (Joh. 7:37-39). Dan verandert zelfs het tranendal in een oord van bronnen (Ps. 84:7). Wij moeten echter wel éérs tot Christus komen om zelf te drinken en onze eigen dorst te lessen. Bovendien moeten wij ons stééds aan deze Bron laven om anderen blijvend tot zegen te kunnen zijn.

De bron die vorsten groeven

Christus is de Bron en Hij voorziet ons van levend water. Dat zien wij in type ook in deze geschiedenis tijdens de woestijnreis. Mozes moest het volk bijeenroepen en dan zou de Here Zelf voorzien in de nood: 'Vergader het volk, dan zal *Ik* hun water geven' (Num. 21:16). Het levende water hebben wij niet aan onszelf te danken, maar aan Gods soevereine goedheid en aan het volbrachte werk van Christus. Dat hebben wij reeds eerder gezien.

Aan de andere kant is er toch ook het aspect van onze persónlijke verantwoordelijkheid en dat komt hier net zo goed naar voren. Want hoewel de Here het water gaf, vloeide het ditmaal niet uit de rots. Het ging hier om een bron die met eigen inspanning gegraven moest worden; er moest veel werk voor worden verzet. Maar het is mooi om te zien dat dit werk gebeurde door de vorsten, door de edelen van het volk. Deze

leiders schaamden zich niet voor dit nederige werk, maar zij zetten zich met heel hun waardigheid, met heel hun autoriteit ervoor in. De scepter, de heersersstaf – het teken van hun gezag – werd zelfs gebruikt voor het goede doel. Zó werd de bron gegraven en het levende water aangeboord. En dit werd gememoreerd in het lied: ‘(...) de bron, die de vorsten groeven, die edelen des volks boorden met hun scepter, met hun staven’ (Num. 21:18).

Bij de bouw van de tabernakel zien wij eveneens een geweldige inzet van de kant van de vorsten van het volk (Ex. 35:27; Num. 7:2vv.). Zij brachten grote offers. Er is echter ook een negatief voorbeeld in de Bijbel. Dat vinden wij bij de herbouw van de muren en poorten van Jeruzalem ten tijde van Nehemia. Dan lezen wij dat de aanzienlijken, de voortreffelijken onder de Tekoïeten hun schouders niet wilden zetten onder het werk van hun heer (Neh. 3:5). Zij wilden hun nek niet buigen om dat nederige en zware werk te doen.

Hoe is dat bij ons? Zijn wij tot dienst bereid? Staan wij klaar om ons volledig in te zetten voor Gods huis, voor Gods volk, voor de ‘watervoorziening’ tijdens de gezamenlijke reis naar het Vaderland? Dan zullen wij elkaar vinden bij de springbron.

HET BELOOFDE LAND

*‘Want de HERE, uw God, brengt u in een goed land,
een land van beken, bronnen en wateren,
die in de dalen en op de bergen ontspringen’.*

Deuteronomium 8:7

Tel uw zegeningen

God had Zijn uitverkoren volk Israël gered uit Egypte en veertig jaar lang geleid door de woestijn. De Israëlieten moesten dit niet vergeten nu zij op het punt stonden Kanaän binnen te gaan, maar in liefde en gehoorzaamheid Hem dienen, opdat zij ook in de toekomst zouden mogen leven onder Zijn gunst. Gods weldaden vroegen dankbaarheid, maar ook gehoorzaamheid aan Zijn geboden. In zijn rede blikte Mozes terug op de moeilijke woestijnreis, maar hij zag ook vooruit naar de intocht in Kanaän die voor de deur stond.

Die beide elementen vinden wij ook in Deuteronomium 8. Het is zowel een terugblik als een vooruitblik, zoals wij dat bijvoorbeeld kennen bij de overgang van het oude naar het nieuwe jaar. De Israëlieten stonden op de drempel van een nieuwe fase in hun bestaan. Enerzijds moesten zij heel de weg gedenken, waarop de Here hen de afgelopen veertig jaar in de

woestijn had geleid. Dat was met vallen en opstaan gegaan en zij hadden zowel hun eigen boze hart als Gods goedheid leren kennen 'in de grote en vreselijke woestijn, met vurige slangen en scorpioenen en dorstig land zonder water' (Deut. 8:15). In ootmoed, afhankelijkheid en gehoorzaamheid moesten zij voortaan de Here trouw blijven, door met een voornemen van het hart in Zijn wegen te wandelen en Hem te vrezen. Anderzijds moesten zij zich ook voorbereiden op de intocht in Kanaän, nu zij aan de vooravond stonden van de verovering van het beloofde land. Zij moesten de juiste houding tonen, een nederige gezindheid, zodat zij de rijke zegeningen van het land met een dankbaar hart uit Gods hand zouden aannemen en zich niet zouden verheffen op hun eigen kracht om bezittingen te verwerven.

Het was inderdaad een *goed* land dat de Here hun wilde geven. Na het verspieden van Kanaän sprak Kaleb zelfs over een 'buitengewoon goed land' (Num. 14:7). Helaas verspreidden de overige tien verspieders een kwaad gerucht omtrent het land dat zij verspied hadden (Num. 13:32-33), zodat de Israëlieten het goede land versmaadden en weigerden op te trekken om het in bezit te nemen. Dit gebeurde vermoedelijk in het tweede jaar van de woestijnreis en er zouden nog achtendertig lange jaren volgen totdat de weerspannige strijders tot de laatste man waren gestorven in de woestijn.

Mozes sprak in zijn rede tot de Israëlieten in de velden van Moab herhaaldelijk over 'het goede land' dat zij zouden beërven (Deut. 1:35; 3:25; 4:21-22; 6:18). Het was een land, 'vloeiende van melk en honig' (Deut. 6:3). Deuteronomium 8 gaat uitvoerig in op dit thema en beschrijft het goede land in contrast met de grote en vreselijke woestijn waardoor zij waren heengetrokken.

Wij vinden hier een gedetailleerde omschrijving van het land waarin de Here hen zou brengen. Het land was:

- (1) een goed land (vs. 7a, zo ook vs. 10b);
- (2) een land van beken, bronnen en wateren (vs. 7b);

(3) een land van tarwe en gerst, van wijnstokken, vijgenbomen en granaatappelen (vs. 8a);

(4) een land van olierijke olijfbomen en honing (vs. 8b);

(5) een land waarin men geen armoede zou lijden en aan niets gebrek zou hebben (vs. 9a);

(6) een land waarvan de stenen ijzer waren en uit welks bergen men koper zou houwen (vs. 9b);

(7) een land van lofprijzing vanwege de rijke zegen, die overvloed die God hun had geschonken (vs. 10).

Het goede land kende dus een zévenvoudige zegen. Mozes beschreef de rijkdom van het beloofde land in contrast tot het woestijngebied, waarin Israël tot dusver had verkeerdt. Hij begon met de watervoorziening, die de garantie was voor de vruchtbaarheid van het land (vs. 7b). Zodoende was het rijk aan kostelijke producten, zowel van de landbouw als van de boomcultuur (vs. 8a). De (rijkdom aan) olijfolie en de honing namen een aparte plaats in (vs. 8b). Men zou er dus niet in armoede brood eten, maar in overvloed (vs. 9a). Aan dit alles werd nog toegevoegd dat de bodem ijzer- en kopererts bevatte (vs. 9b). Waarschijnlijk moeten wij hierbij denken aan het Overjordaanse, het noorden van het land en de Libanon (Deut. 3:11; 33:25; 2 Sam. 8:8; 1 Kon. 7:46). Dit beeld werd voltooid door de tekening van het dankbare volk, zoals het tot verzadiging toe zou eten en God zou prijzen voor al Zijn gunstbewijzen (vs. 10). Het leven in het beloofde land zou een *rijk* gezegend leven zijn. Zo geeft Christus de Zijnen nu leven en *overvloed*, waarvoor wij Hem ook mogen danken (Joh. 10:10).

Deze zegen van het land correspondeert met de veelheid aan zegen die de christen aantreft in de hemelse gewesten. Ja, dit erfdeel bekoort ons (vgl. Ps. 16:6). De vijandige machten in Kanaän zijn een beeld van de overheden en machten in de hemelse gewesten, die ons het bezit van ons erfdeel willen ontzeggen (Ef. 6:10vv.). De God en Vader van onze Here Jezus Christus heeft ons met allerlei geestelijke zegen in de hemelse gewesten gezegend in Christus (Ef. 1:3vv.). Het is niet moeilijk

om in Efeziërs 1 ook zeven of nog meer zegeningen te ontdekken. Onze zegeningen houden verband met de kennis van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Onze positie als kinderen, zonen en erfgenamen is daarop gebaseerd. Dit zou ook bij ons moeten resulteren in grote dankbaarheid en lofprijzing jegens de Bron van onze zegen, zoals de apostel ook duidelijk aangeeft: 'Gezegend', of 'Geloofd' zij de God en Vader van onze Here Jezus Christus!

Beken, bronnen en wateren

Wij willen ons nu beperken tot het éérstgenoemde aspect van de zegen van het land, namelijk dat van de watervoorziening. Het land was ruimschoots van water voorzien. God zorgde daarvoor. Het was niet als het land Egypte, waaruit de Israëlieten getrokken waren, dat zij na het zaaien kunstmatig moesten drinken met Nijlwater. In Kanaän moesten zij de zegen van bóven verwachten: het land dronk water van de regen des hemels. Daarvoor zorgde de Here, want Zijn ogen waren bestendig daarop gericht, van het begin van het jaar tot het einde (Deut. 11:10-12).

Daarom moesten zij de zegen van Hem *alleen* verwachten, niet van de goden van de Kanaänieten, natuur- en weergoden, waarvan men dacht dat ze de gang van de seizoenen beheersten en regen en vruchtbaarheid konden schenken (Deut. 8:19). De verering van de afgoden vond plaats onder elke groene boom (Deut. 12:2). Wanneer de Israëlieten de Here met een volkomen hart zouden dienen, zou *Hij* de regen voor het land op tijd geven, de vroege en de late regen, zodat zij koren en most en olie konden inzamelen. Zouden zij dat echter niet doen en zich wenden tot de afgoden, dan zou de Here de hemel toeluiten, zodat er geen regen meer kwam en de bodem zijn opbrengst niet meer gaf (Deut. 11:13-17). Dan zouden zij weldra te gronde gaan in het goede land, dat de Here hun had gegeven.

Een bekend voorbeeld van een dergelijke tuchtiging hebben wij in de geschiedenis van Elia (1 Kon. 17:1).

Zoals reeds eerder uiteengezet zijn de waterstromen een beeld van de hemelse gave die wij als gelovigen hebben ontvangen, de Heilige Geest waarmee wij zijn gedrenkt (1 Kor. 12:13). De *vroege* regen spreekt van de uitstorting van de Geest op de Pinksterdag (Hand. 2), de *late* regen van de uitstorting van de Geest in de eindtijd (Zach. 10:1). Het is de Geest die het goede land dat wij als christenen hebben ontvangen, het terrein van zegen in de hemelse gewesten, voor ons ontsluit en vruchtbaar maakt. Als wij op deze 'akker' zaaien, zullen wij uit de Geest eeuwig leven oogsten (Gal. 6:8). Het eeuwige leven, de kostelijke vrucht van het goede land dat ons is toegezegd, is de kennis van en de levensgemeenschap met de Vader en de Zoon (Joh. 17:3).

Dat er sprake is van 'een land van beken, bronnen en wateren', tekent de overvloed en de rijke werking van de Geest. Bij 'beken' moeten wij niet aan kleine, ondiepe wateren denken, maar aan rivieren en stromen. God 'bezoekt het land en verleent het overvloed, de beek Gods is vol water' (Ps. 65:10-11). Bronnen werden overal gevonden in het land, daar waar het grondwater borrelend aan de oppervlakte kwam. De Geest is de Bron van levend water, dat opspringt tot in het eeuwige leven (Joh. 4:14). Bij de 'wateren' gaat het om waterdiepten, watervloeden, afkomstig uit onderaardse waterreservoirs (vgl. de zegen van Jozef in Gen. 49:25 en Deut. 33:13). Hierbij denk ik aan 'de diepten Gods', de geheimenissen van de wijsheid van God, zoals die nu door de Geest zijn onthuld en vastgelegd in de geschriften van het Nieuwe Testament (1 Kor. 2).

Op bergen en in dalen

De wateren waren dus overal te vinden in het land, op de bergen en in de dalen. In de vlakten kwamen zij te voorschijn, maar

ook op het gebergte (zie Ezech. 31:3-4). God geeft de Geest niet met mate (Joh. 3:34). Waar wij ons ook bevinden in het land van Gods belofte, overal stroomt er zegen. Het levende water ontspringt zowel in de dalen als op de bergen. Als wij de werking van de Geest niet kunnen bespeuren in ons leven, moeten wij de oorzaak daarvan allereerst bij onszelf zoeken. Wij kunnen de Geest bedroeven (Ef. 4:30) en zelfs uitblussen, of uitdoven (1 Thess. 5:19).

Verlangt u naar de vrije werking van de Geest in uw leven? Hij wil uw wensen vervullen en dat op elk terrein van uw leven. Een mooie illustratie daarvan vinden wij in het leven van Aksa, de dochter van Kaleb, in Richteren 1. Bij de verovering van de stad Debir, op de grens tussen het gebergte van Juda en de Laagte, werd zij de vrouw van Otniël en vroeg zij haar vader om een huwelijksgift: zij wilde niet slechts een stuk land, maar ook waterbronnen erbij. Haar vader gaf haar wat zij begeerde: 'Toen gaf Kaleb haar de hoog- en de laaggelegen bronnen' (Richt. 1:15).

Het land was niet compleet zonder bronnen. Kaleb had zijn dochter een stuk bouwland gegeven, maar dat was niet genoeg. Om dat dorre land vruchtbaar te maken, had zij ook waterbronnen nodig – zowel op het gebergte als in de dalen. Wij hebben ook geestelijke bezittingen ontvangen, maar beseffen wij wel evenals Aksa, dat wij het niet kunnen stellen zonder bronnen van levend water, zonder de krachtige werking van Gods Geest?

Kaleb gaf zijn dochter de hoog- en de laaggelegen bronnen: een prachtig beeld van wat God ons heeft geschonken, opdat wij vrucht zouden dragen voor Hem. De hóoggelegen bronnen doen ons denken aan Christus in de heerlijkheid, die ons heeft bekleed met kracht uit de hoge. Wat een vreugde is het om Hem te zien met het oog van het geloof: de verheerlijkte Here aan Gods rechterhand! Hoe voorziet Hij in al onze behoeften als de grote Hogepriester bij God en de Voorspraak bij de Vader! Hoe transformeert Hij ons leven, doordat wij naar Zijn beeld

veranderd worden van heerlijkheid tot heerlijkheid!

De láággelegen bronnen wijzen meer op de werking van de Geest hier beneden. Hij woont in ons op aarde en vervult ons hart en ons leven. Wat een stroom van zegen zal er in ons leven ontspringen, als wij ons steeds laven aan deze Bron, als wij handelen en wandelen in overeenstemming met de vrije werking van Zijn wil! Wat een vruchten zullen er spruiten uit het land dat aan onze zorg is toevertrouwd, als de levendmakende Geest onbelemmerd kan uitstromen in de dorre en dorstige grond om ons heen!

*Er komen stromen van zegen,
heerlijk, verkwikkend zal 't zijn:
op de valleien en bergen
zal er nieuw leven dan zijn.*

EPILOOG: TERUGBLIK VAN PAULUS OP DE WOESTIJNREIS

'Want ik stel er prijs op, broeders, dat gij weet dat onze vaderen allen onder de wolk waren, allen door de zee heengingen, allen zich in [of: tot] Mozes lieten dopen in de wolk en in de zee, allen hetzelfde geestelijke voedsel aten en allen dezelfde geestelijke drank dronken, want zij dronken uit een geestelijke rots, welke met hen medeging, en die rots was de Christus'.

1 Korintiërs 10:1-4

Mozes, het manna en de rots

Als wij op reis gaan, treffen wij allerlei voorbereidselen. Dat spreekt eigenlijk vanzelf, want wij willen graag veilig aankomen op de plaats van bestemming. Bij de uittocht van Israël uit Egypte was dat ook zo. Paulus begint zijn terugblik op de woestijnreis met de voorzieningen die God had getroffen om Zijn volk door de woestijn te leiden en veilig in het Beloofde Land te brengen.

Wij mogen wel dankbaar zijn voor deze geïnspireerde terugblik op de woestijnreis, omdat wij hieruit heel wat kunnen leren. De wijze waarop God voor ons zorgt tijdens onze pelgrimsreis wordt hier herleid tot Zijn voorzieningen voor Zijn oude volk:

(1) De wolkkolom was het eerste hulpmiddel dat zij hadden. 'Onze vaderen waren allen onder de wolk', zegt de apostel (1 Kor. 10:1). Onder de bescherming van de wolk- en vuurkolom trokken zij uit Egypte en gingen zij door de zee, terwijl hun vijanden de ondergang tegemoet gingen (Ex. 13:21-22; 14:19-20,24-25). Het is Gods Geest die ons leidt en bevrijdt.

(2) Zij gingen allemaal op het droge midden door de zee, waarna de wateren de gehele legermacht van Farao bedekten (1 Kor. 10:1; Ex. 14:26-29). De zee maakte voorgoed scheiding tussen de Israëlieten en Egypte, het land van de slavendienst. Christus' dood maakt scheiding tussen ons en deze wereld.

(3) Allen lieten zich 'in' of 'tot' Mozes dopen in de wolk en in de zee (1 Kor. 10:2). De wolk was het teken van Gods tegenwoordigheid te midden van Zijn volk, de zee was het symbool van de dood. En de staf van Mozes sprak van het oordeel van God over de natuurlijke mens.

In de wolk en in het water werden de Israëlieten ook tot Mozes gedoopt als hun gids en leidsman. Zo zijn wij bij Christus gevoegd door de doop in de Geest en door de waterdoop. Wij zijn tot Zijn dood gedoopt, met Hem begraven in de doop, opdat wij voortaan in nieuwheid des levens zouden wandelen (Rom. 6:3-4). De opgestane Heer is onze Gids door de woestijn van dit leven. Hij is de Leidsman en Voleinder van het geloof (Hebr. 12:2).

(4) Allen aten hetzelfde geestelijke voedsel (1 Kor. 10:3). Let erop dat Paulus hier eigenlijk nieuwtestamentische bewoordingen gebruikt. Hij spreekt over géestelijk voedsel. Het manna had inderdaad ook een geestelijke dimensie, doordat het de Israëlieten bepaalde bij de noodzaak te leven 'van alle woord, dat uit de mond Gods uitgaat' (Deut. 8:3; Matt. 4:4). Zonder voedsel zouden wij omkomen in de woestijn. Wij hebben het ware Manna nodig, het Brood uit de hemel (zie hoofdstuk 5 van dit boekje).

(5) Zij dronken dezelfde geestelijke drank (1 Kor. 10:4). Dit is ook een belangrijk thema tijdens de woestijnreis: het water uit

de rots, die met hen meeging. Dit spreekt van de gave van de Heilige Geest, het levende water dat ons verkwikt en verfrist (zie hoofdstuk 2 en hoofdstuk 7 van dit boekje).

Vijf grove zonden

Vervolgens vinden wij in deze passage het falen van de Israëlieten om op de juiste manier gebruik te maken van de hulpmiddelen die God hun ter beschikking had gesteld. Het resultaat was dat het merendeel van hen jammerlijk omkwam in de woestijn. Daarmee is Israël echter ook een waarschuwend voorbeeld voor de christenheid; en dat onderstreept het typologische belang van de gebeurtenissen tijdens de woestijnreis (1 Kor. 10:6,11). Deze gebeurtenissen zijn voorbeelden voor ons, 'opdat wij geen lust tot het kwade zouden hebben, zoals zij die hadden' (1 Kor. 10:6).

Dit zonderegister opent met de lust tot het kwade. Daar begint het altijd mee, dat was al zo bij Adam en Eva in het paradijs. De begeerte is de wortel, de oorsprong van het kwaad. 'Daarna, als die begeerte bevrucht is, baart zij zonde; en als de zonde volgroeid is, brengt zij de dood voort' (Jak. 1:15).

Dit verwijst naar de ontevredenheid van de Israëlieten over het manna in de woestijn. Het samenraapsel onder hen werd met gulzig begeren vervuld (Num. 11:4,34). Zij verlangden naar vlees, naar het voedsel van Egypte. Zij werden met lust bevangen in de woestijn en verzochten God in de wildernis (Ps. 106:14). Zij kregen inderdaad vlees, maar het gulzige volk werd verteerd door Gods toorn.

De tweede zonde was die van de afgoderij. 'Wordt ook geen afgodendienaars zoals sommigen van hen' (1 Kor. 10:7). Hier grijpt de apostel terug op een eerdere fase van Israëls geschiedenis, en wel de zonde rondom het gouden kalf (Ex. 32:6). Nauw hiermee verbonden is de derde zonde, het kwaad van de hoerij: 'En laten wij geen hoerij plegen, zoals sommigen

van hen deden, en er vielen op één dag drieëntwintigduizend' (1 Kor. 10:8). Dit heeft betrekking op gebeurtenissen aan het einde van de woestijnreis: Israël pleegde ontucht met de dochters van Moab en boog zich neer voor haar goden (Num. 25: 1-9). De echo hiervan klinkt ook door in andere gedeelten van het Nieuwe Testament, die ons waarschuwen voor afgoderij en hoererij (2 Petr. 2:15; Jud.:11; Openb. 2:14).

De vierde en de vijfde zonde houden ook verband met elkaar: de Here verzoeken en morren tegen Hem (1 Kor. 10: 9-10). Het gaat in dit gedeelte om een morele opklimming en deze verzen vormen om zo te zeggen de climax van het kwaad. Het gaat om een protesthouding, om verzet en opstand tegen God en tegen de wegen die Hij met ons gaat. Vers 9 verwijst naar de geschiedenis van de koperen slang (Num. 21), vers 10 naar de opstand van Korach, Dathan en Abiram (Num. 16). In de brief van Judas is het verzet van Korach ook het hoogtepunt van een bepaalde negatieve ontwikkeling, die al begint bij de weg van Kaïn.

In beide hoofdstukken in het boek Numeri is sprake van openlijk verzet tegen de Here God en tegen Mozes en Aäron, de door God gegeven leiders van het volk. Mozes en Aäron zijn een dubbeltype van Christus als de Apostel en Hogepriester van onze belijdenis (Hebr. 3:1). In het ene geval werd het oordeel uitgevoerd door vurige slangen, in het andere door de verderfengel (die een dodelijke plaag onder het volk zond, Num. 16:41-50; vgl. 2 Sam. 24).

Een voorbeeld voor ons

Deze dingen nu zijn hun overkomen als voorbeelden, als bakens die ons waarschuwen en die ons ook de goede weg wijzen. Ze zijn in Gods Woord opgetekend 'tot waarschuwing voor ons, op wie de *einden* van de eeuwen zijn gekomen' (1 Kor. 10:11 Voorhoevevert.). Gods wegen met Israël, met de

volken en met de Gemeente van God zullen spoedig hun voltooiing vinden. Wij leven in de eindtijd, maar leven wij ook als gewaarschuwde mensen? De geschiedenis van Israël kan ons daarbij helpen.

Aan de ene kant is er het risico van geestelijke hoogmoed. Wie meent te staan, zie toe dat hij niet valt (1 Kor. 10:12). Dit gevaar behandelt de apostel uitvoeriger in Romeinen 11, waar hij spreekt over de struikeling van Israël en het heil van de heidenen. Laten wij niet hoogmoedig zijn, maar vrezen. Als wij niet bij Gods goedertierenheid blijven, zal God ook ons niet sparen.

Aan de andere kant zijn er gevaren van buiten die ons bedreigen, verzoeken en beproevingen van het geloof. God is echter getrouw, die niet zal toelaten dat wij boven vermogen worden verzocht (1 Kor. 10:13). Hij zal met de verzoeking ook voor de uitkomst zorgen, zodat wij ertegen bestand zijn. In dit opzicht is de geschiedenis van Israël ook een *bemoedigend* voorbeeld voor ons, want alles wat tevoren geschreven is, 'werd tot ons onderricht geschreven, opdat wij in de weg der volharding en van de vertroosting der Schriften de hoop zouden vasthouden' (Rom. 15:4).

Andere werken van dezelfde auteur:

Abba, Vader

De rijkdommen van Gods Vadernaam

De profeet Elisa

Bijbelstudies over het leven en de wonderen van Elisa

Strijd de goede strijd van het geloof

Een plaatsbepaling in de geestelijke strijd

Ontmoetingen bij de Bron

Bronnen in de Boeken van Mozes en hun betekenis

Zalig!!

Over de 'zaligsprekingen' in het Boek Openbaring

Beloften voor overwinnaars

Veertien beloften van Christus in Openbaring 2 en 3

De Maaltijd van de Heer

Het Avondmaal in Bijbels perspectief

Lichtende Sterren

Lessen uit het leven van de aartsvaders

Simson, verliezer of winnaar?

Simson als type van Christus

De Bron bij Berseba

Putten uit de bron van de eed

Onnaspeurlijke rijkdom

Bijbelstudies over het Paradijs van God

*Verkrijgbaar bij de christelijke boekhandel,
of bij het distributieadres:
Johannes Multimedia, Postbus 31, 3940 AA Doorn.*

